

Taxa postal
pikette în lei
No. 224713/92

10. Telefon: 9
Havonta 110,
Évre 600, egé
földre: Havon
félére 12, egé
détések díjszal
KELLETT az erdélyi és hánsági zsi-
dóság egyetlen politikai napilapja.
Cikkjeink utányomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Dr. Ronsetter Robert
Budapest
Disztér 2 I.e

KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmertetlen
leveleket nem
fogadunk el.

Ara 5 lej

— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Martos
Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Strada Matei Millo 8

Vasárnap, 1935. július 21.

5695. EV. XVIII. EVI
TAMUSZ 20. 160. SZÁM.

Angliában elkerülhetetlennek tartják az olasz-abesszin háborút

A japán sajtó és a japán tömegek a szines fajok összefogását követelik Olaszország ellen és Abesszinia védelmére

Óriási felháborodás Japánban Szugimura római japán követ kijelentése miatt, amelyben Japán semlegességét hangoztatta egy olasz-abesszin háború esetére. Tokióban óriási plakátok arra hívják fel a japán népet, hogy sürgősen siessen Abesszinia segítségére. Hirota külügyminiszter szerint sem nézheti Japán közömbösen Abesszinia leigázását

Jó előrehaladást tettek az abessziniai kérdésben kezdeményezett diplomáciai tárgyalások?

London, július 20. Az olasz-abesszin viszály ügye olyan szenzációs fordulattal gazdagodott, amely ezt az egyre veszedelmesebb és egyre krónikusabb világpolitikai eseményt az eddiginél is erőteljesebben tojja a világ érdeklődésének középpontjába.

Jelentette annakidején az Új Kelet, hogy Kasanari Ugaki, volt japán hadügyminiszter, jelenlegi koreai kormányzó, egy intervjújában nemrégiben kijelentette, hogy Japán nem maradhat semleges egy olasz-abesszin háború esetén.

Ezt a nyilatkozatot néhány nappal később a japán külügyminisztérium megcáfolta és az akkori jelentések szerint Szugimura, római japán követ Mussolini előtt külön hangoztatta, hogy Japánnak csak gazdasági érdekei nincsenek s így Olaszország joggal számíthat Japán semlegességére.

Ezzel a békés japán nyilatkozattal szemben tegnap este a Reuter távirati ügynökség újabb szenzációs híradást röpített világra,

amely szerint Japán a fentemlített semlegességi fogadkozástól eltérőleg, ama szándékát nyilvánította ki, hogy háború esetén igenis beavatkozik az olasz-abesszin konfliktusba, mégpedig Abesszinia oldalán.

A szenzációs híradással szemben ma Hirota japán külügyminiszter cáfolatot adott ki, amelyben kijelenti, hogy Kasanari Ugaki tábornok, Korea jelenlegi kormányzója nem hangoztatta azt, hogy Japán nem maradhat semleges az olasz-abesszin háború kitörése esetén, csupán azt mondotta, hogy Japán nem nézhet közömbösen ilyen eshetőséget.

Ennek a bizonyos mértékben enyhítő nyilatkozatnak azonban fiktív értéket kölcsönöz Hirotanak az a másik kijelentése, amelyben nyíltan dezavválja Szugimura római japán követnek annakidején az olasz-abesszin konfliktus ügyében tett Japán semlegességre vonatkozó kijelentését.

Hirota hangsúlyozza, hogy ő Japán római követének egyáltalán nem küldött olyértelmű utasítást, hogy az olasz-abesszin viszály kérdésében bármilyen irányban is állást foglaljon.

Hirota eme diplomatikus kijelentését azonban a világszenzáció erejével festi alá a japán sajtó állásfoglalása, amely szigorúan kritizálja Japán római követét, akit felelősnek tartanak ama olasz közlemény kibocsátásáért, mely annakidején azt hangoztatta, hogy Japánnak csak gazdasági érdekei vannak Abessziniában, de politikailag teljesen közömbös vele szemben.

A japán ucca tüntet Abesszinia mellett

A japán sajtó magatartásával egyidejűleg a japán ucca is megmozdult és sorozatos tüntetéseket rendez Abesszinia mellett. Ma reggel Tokió uccáin táblák jelentek meg, amelyek arra hívják fel a japán népet, hogy sürgősen siessen Abesszinia segítségére.

A tömegek között olasz-ellenes pamfletteket osztogattak, amelyekről valószínűleg hivat-

los japán köröknek is van tudomásuk, ha nem egyenesen támogatják is ezt a mozgalmat.

Az egész japán sajtó koncentrikus támadására és a japán tömegek megmozdulására ma Szugimura római japán követ szükségesnek találta, hogy telefonon adjon intervjú-t egyik nagy japán lapnak. A római japán követ kijelentette, hogy Mussolinivel július 16-án folytatott beszélgetése folyamán egészen véletlenül tette azt a kijelentés, hogy Japánnak csak gazdasági érdekeltsége van Abessziniában, de politikai érdekei nincsenek — és hogy a viszály nem elég indok Japán számára, hogy hadihajóit és csapatait egy olasz-abesszin háború esetén Abessziniába küldje.

Szugimura eme demenciája azonban igen kevés hatást gyakorolt a japán sajtó és a japán tömegek magatartására. A lapok legnagyobb része kategorikusan követeli Szugimura azonnali visszahívását Mussolininak tett fenti kijelentése miatt, amelyek nem egyeznek Japán érdekeivel. A lapok azzal vádolják az olasz kormányt, hogy Szugimura nyilatkozatát Abesszinia-ellenes propagandára használta fel, plakátokon és röpcédulákon terjesztve a nyilatkozat szövegét. A lapok megállapítják, hogy Mussolini hódítási szándékai francia-angol-olasz machinációknak tulajdoníthatók, amelyek így akarják megakadályozni a japán kereskedelem abessziniai terjeszkedését.

A lapok rendszerint így fejezik be cikkeiket:

— Mi, japánok, az ugynevezett szines fajtákhoz tartozunk és nem engedhetjük meg az olasz csapatoknak, hogy leigázzák Abess-

ziniát, mégha a fehér államok el is türik ezt az igazságtalanságot.

Tokiói jelentés szerint Olaszország tokiói nagykövete megbízásából az olasz konzul megjelent a japán külügyminisztériumban és információkat kért a japán áruk abessziniai terjeszkedésére vonatkozólag. Az olasz konzul hangsúlyozta, hogy a japán áruk abessziniai terhérditása folytán az olasz árucikkek abessziniai fogyasztása nagyban csökkent, ami ellentétben áll az 1928-ban Olaszország és Abesszinia között létrejött egyezményvel. A japán külügyminiszter képviselője kijelentette, hogy a japán áruk sikere alacsony árúknak és jó minőségüknek tulajdonítható. A japán külügyminisztérium megbízottja ezután felhívta az olasz konzul figyelmét az olasz lapok japán-ellenes támadásaira, amelyet Japán magatartása Abessziniával szemben váltott ki és kérte, tanácsolja kormányának, hogy alkalmazzanak szigorúbb cenzurát a hírekkel szemben, amelyek alaptalanok és csak zavarhatják az Olaszország és Japán közötti jóviszonyt.

Japán politikai körökben egyébként egyre erősödik az a felfogás, hogy bár Japán abessziniai érdekeltségei talán nem igazolnák Japán közvetlen intervencióját egy olasz-abesszin háború esetére, de az viszont lehetetlen, hogy Japán tétlenül nézze eme afrikai nép leigázását. Japán erkölcsi presztízst csak növelheti Abesszinia iránti szimpátiája s amennyiben ennek megfelelő sulyal kifejezést fog adni, ez növelni fogja politikai és kereskedelmi befolyását a fekete és sárga népekre.

„Japán nagy taktikai hibát követne el, ha nem lépne közbe Abesszinia előzőnlése esetén”

Ugyancsak japán politikai körökben hangoztatják, hogy Japán nagy taktikai hibát követne el, ha előre kijelentné, hogy nem lép közbe Abesszinia előzőnlése esetén. Egy ilyen kijelentéssel Japán kizárná magát a nagy nemzetek sorából, amelyek a világ e részében a békét igyekeznek fenntartani.

Eppen ezért Japán a legnagyobb érdeklődést tanúsítja az iránt, hogy a nagyhatalmak hogyan fogják alkalmazni a Briand-Kellog-paktumot az olasz-abesszin konfliktussal kapcsolatban.

Japán kész együttműködni olyan nemzetközi mozgalommal, amely kész megvédelmezni a békét, jelen esetben Abesszinia békéjét.

Londoni jelentés szerint a Times tokiói munkatársa azt jelentette lapjának, hogy Toyama, a japán szélsőjobboldal vezére táviratot intézett az abesszin külügyminiszterhez, amelyben arra batorította, hogy harcoljon hazája függetlensége érdekében. A Rengó-ügynökség jelentése szerint az osakai kereskedelmi kamara nagymennyiségű kard szállítására kapott rendelést Abessziniából.

Július 29-re hívják össze a népszövetségi tanácsot

A Reuter távirati iroda jelentése szerint a népszövetségi tanácsot július 29-re hívják össze. Irányadó helyen remélik, hogy Olasz-

ország hozzájárulását fogja adni ahhoz, hogy a viszály ügyét teljes részletességgel feltárják. A közlemény kétségbe vonja azt, hogy a tanácsülés összeülése előtt külön harmas tanácskozás jöjjön létre. A népszövetségi tanács foglalkozni fog az olasz-abesszin döntőbírósi tanács sikertelenségével is és esetleg ötödik döntőbíró fog kinevezni. Népszövetségi körök szerint

Olaszország csak abban az esetben jelenik meg az ülészakon, ha biztosítják, hogy a problémát érdemben nem fogják tárgyalni. Az Oeuve londoni értesülései szerint Angliában a háborút elkerülhetetlennek tartják.

Ezzel szemben a genfi nemzetközi politikában szerepet játszó körökben ugy hírlik, hogy a hatalmak között az abessziniai kérdésben kezdeményezett diplomáciai tárgyalások jó előrehaladást tettek. A Daily Telegraph szerint megjavultak a kilátásai a háromhatalmi értekezletnek, amelyet Rómában tartanak meg az olasz-abesszin viszály ügyében. Beavattottak úgy tudják, hogy az értekezlet megtartása felől a következő 24 óra hoz döntést. Az értekezleten Mussolini, Franciaország és Anglia római nagykövetei (Folytatása a 10-ik oldalon)

VILAG TUKER

Az angol nyelv jövője

„Nem terjed messzire az angol nyelv. A szigeten túl már nem ismerik; sőt a sziget egész területén sem”. Ezt írta 1582-ben Richard Mulcaster, az első angol grammatikusok egyike. Abban az időben 4—5 millió ember beszélte az angol nyelvet, amely elterjedtség tekintetében az ötödik helyen állott. Első helyen volt a francia, a második helyen a német, utána következett az olasz, majd a spanyol. Most jött az angol nyelv és hatodik helyen állott az orosz. Kétszáz év múlva az olasz nyelv visszamaradt, az orosz előnyomult, úgyhogy az angol megtartotta eredeti pozícióját. A tizenöccadik század végén előnyomult és a 19-ik század közepén meghódította az első helyet.

A világ összes leveleinek egyharmadát angol nyelven írják. A világ újságjainak több mint a felét angol nyelven nyomják és háromötöde a rádióadó-állomásoknak angolul dolgozik. Egyetlen hajóskapitány nem boldogul a tengeren az angol nyelv tudása nélkül. A nagy tengeri kikötők nyelve angol. A diplomáciában a francia az uralkodó nyelv, a tudományban a német. Ezeket innen is lassan kiszorítja az angol.

Hány ember beszél manapság angolul? Ezt nehéz statisztikai pontossággal megállapítani, de megközelítő szám adatok fölött azért rendelkezünk. Lassuk előbb, hány embernek anyanyelve az angol. Az Egyesült Államokban 112 millió beszél, 42 millió Nagy-Britanniában és Írországbán, 6 millió Kanadában, 6 millió Ausztráliában, 3 millió az ír szabadállamban, 2 millió Dél-Afrikában és 3 millió a brit kolóniákban. Ezek az óvatos számok 174 millióra rúgnak. Hozzá kell adni ezekhez ama emberek számát, akiknek más az anyanyelvük, de angol nyelvtudásuk van és hivatalos nyelvként angolul beszélnek és gyermekeiket angol nyelven nevelik. Ilyen van: 13 millió az Egyesült Államokban, 1 millió Kanadában, 1 millió Nagy-Britanniában és Írországbán és 2 millió szerte a világon. Ez együttvéve 191 millió.

Szovjetországban 150 millió polgára közül csak 80 millió embernek orosz az anyanyelve. A többiek másnyelvűek, akik ragaszkodnak eredeti nyelvükhöz, sokszor a nyelv idiomájához. Most következnek a német. Hatvanötmillió birodalmi német, hétmillió osztrák, hárommillió svájci, ötmillió, aki Csehországban, Orszországbán, a balkáni, a balti államokban és Dél-Amerikában beszél a német nyelvet. Együtt 80 millió. Francia nyelven ötvenötmillió ember beszél; spanyolul ugyanannyi. Ezután következnek csak az olasz. Ázsiában az angol nyelv konkurrens nélkül áll. Kínai nyelven csak névleg beszél 300 millió ember. Alapjában egy nyelvcsoporthoz tartoznak ezek és egyik csoport nem is érte meg a másik csoport beszédét. Ugyanezt lehet megállapítani a hindosztáni nyelvről. Japánul hatvanmillió ember beszél, arabul még kevesebb.

Az angol nyelv tehát vezető helyen áll. Vezetőpozícióját bizonyára megfogja tartani, mert egyetlen nyelv sem terjed olyan gyorsan és olyan messzire. A Filippi szigetek 15 millió lakosa között 15 százalék nemcsak beszél, hanem ír és olvas is angolul. A Távolkeleten a 18-ik század óta korcs dialektusban beszéltek az angolt, azóta amerikai befolyásra a nyelv némileg tisztult. Japánban minden európai számára — a jokohamai belga konzul szerint — nélkülözhetetlen az angol nyelv. A japán nyelv tudása nélkül még meglehet élni, de angol nélkül sehogysem. Ez Japánban az „üzleti nyelv”. Indiában ugyancsak 2½ millió beszél az angol nyelvet, de itt már nemcsak üzletet nem lehet kötni angol tudás nélkül, hanem politikát sem lehet csinálni. Az összes politikai tárgyalások Indiában angol nyelven folynak.

Az angol nyelv egyszerű, hangzó tiszták, szavai egymáshoz simulnak és pedig logikai sorrendben, minden pedantéria híján. Melkora előny rejlik már abban, hogy nincs grammatikai genusa. Egyetlen más európai nyelvnek nincsen anyai három és négybetűs szava, mint az angolnak és egy sem tud olyan kevés szóval sokat kifejezni, mint az angol. „First come, first served” — tipikus

angol szállóige, amely franciául így hangzik: „Premier venu, premier moulu” — aki előbb jön, előbb örül. Dán nyelven ugyanezt kilenc szóban fejezik ki: „Den der kommer forst til Molle, faar forst malet”.

A legtöbb művelt külföldi, mielőtt az angol nyelvvel megismerkedne, azt hiszi, hogy nincs ennél egyszerűbb nyelv a világon; valóságos baby-nyelv. Persze amikor aztán írni és olvasni kell, meglátják a kiejtés és az írás közötti nagy különbséget, amely éppolyan észszerűtlen, mint a franciáknak és a svédeknek az írás és kiejtés közötti különbsége. Egyedül a spanyol az, amely logikai tisztázottság tekintetében mérhető össze az angolal. De a spanyol is tele van régi grammatikai csökevényekkel, úgyhogy ez sem közelítheti meg az angol nyelvet, amely fejlettség tekintetében első helyen áll.

Dr. C. K. Ogden angol pszichológus kimutatta, hogy angolul aránylag nagyon kevés szókinés segítségével már választékosan lehet beszélni, 850 szó elegendő ahhoz, hogy a mindennapi életben teljesen járatosá tegye magát bárki angolok között is. A 850 szó közül csak 600 a főnév, úgyhogy 250 szó kell a tulajdonságok és cselekvések megjelölésére.

Nem bizonyos azonban, hogy az angol nyelv mai formáját meg fogja tartani. Ötven év óta az amerikanizmus befolyása érződik erősen a nyelven és harminc év óta ez a tempó egyre erősödik. Az angolok átveszik az amerikaiak új szavait és frázisait, úgyhogy hódító utján az angol nyelv kell hogy átadja a vezető szerepet a zenkik nyelvnek.

Cluj lakosságának halandósága a számok tükrében

Cluj, július 19. (Az Uj Kelet tud.) Lapunk tegnapi számában néhány érdekes adatot közöltünk dr. Petre Vlad clujai városi főorvos könyvéből, melyben a clujai egészségügyi hivatal jelentését közli és statisztikai adatszerűséggel mutat rá a város népesedési fejlődésére.

Az alábbiakban az újszülöttekről és a halálozásokról szóló érdekes statisztikát és megállapításokat fogjuk ismertetni. Dr. Vlad az egyes nemzetiségek születési arányszámáról az alábbi táblázatot közli:

Évszám	Abszolút szám			
	román	magyar	zsidó	német
1931	706	862	219	39
1932	732	829	221	23
1933	648	682	173	21
1934	688	722	175	32

Százalékban a románok születési arányszáma 1931-ben 38,6, magyarok 47,1, zsidók 11,9, németeké 1,0 volt.

1934-ben a románok születési arányszáma 42,5, magyaroké 44,6, zsidóké 10,8, a németeké 2,0 százalék volt.

Megállapítható ebből, hogy a születési arányszám a románoknál a legnagyobb, a zsidóknál a legkisebb. Míg a románok születési arányszáma 1,1 százalékkal emelkedett, addig a magyaroké csak 0,8, a zsidóké pedig 0,2 százalékkal.

Külön táblázatot közöl dr. Vlad a törvénytelen szülöttekről és ez a táblázat a következő adatokat tartalmazza:

Évszám	Törvénytelen szülöttek			
	román	magyar	zsidó	német
1931	120	162	21	4
1932	152	177	22	7
1933	106	143	15	3
1934	124	160	23	4

Százalékban a törvénytelen szülöttek számaránya a románoknál 18,0, magyaroknál 22,5, zsidóknál 13,1, németeknél 12,5 volt 1934-ben.

Megállapítható tehát, hogy a törvénytelen szülöttek száma 1934-ben az összes nemzetiségeknél emelkedést mutatott. Különösen a magyaroknál látható lényeges emelkedés, míg a zsidóknál általában a legelőnyösebb a helyzetük, de 1934-ben náluk is rosszabbodás látható.

Rendkívül érdekes fejezete dr. Vlad könyvének a clujai lakosság halandósága. Mindeközül megállapítja, hogy a legtöbb haláleset az egy éven aluli gyermekekénél történik. Tízezer lakost véve alapul, a következő táblázatot állítja fel:

Életkor	1932			1933			1934		
	szám	román	magyar	szám	román	magyar	szám	román	magyar
0-1	1284,5	930,8	1166,6	100,5	109,3	100,2	37,4	18,5	29,6
1-4	47,4	38,5	35,8	293,3	188,3	187,6	888,4	889,4	803,5

Kitűnik tehát, hogy az egy éven aluli gyermekek vannak leginkább kitéve a halál veszélyének, míg az 5 és 14 év közötti gyermekek és a 15 és 44 év közötti felnőttek 30-szor kisebb mértékben vannak veszélyeztetve. Csak a 65 éven felülieknél közelíti meg az ezret a halandóság.

Nemzetiségek szerint a halandóság statisztikája a következő:

Évszám	Abszolút szám			
	román	magyar	zsidó	német
1931	386	688	133	17
1932	386	684	151	32
1933	338	556	170	21
1934	346	571	156	29

A románoknál tehát nyolccal több haláleset volt az elmúlt évben, mint az előző esztendőben, ami 0,1 százalékos emelkedést jelent. A zsidóknál fordított a helyzet. Nálunk 0,1 százalékkal csökkent a halandóság.

Külön fejezetben foglalkozik dr. Vlad a halált okozó betegségek statisztikájával. 1934 a halálesetek 5,1 százalékát végegyengülés, 11,0%-át tuberkulózis, 9,8%-át a légzőszervek egyéb defektusai, 16,0%-át szivbajok, 11,1%-át az emésztőszervek defektusai, 5,8%-át örökített fogyatékoságok, 9,2%-át rák, 9,2 infekciós betegségek, 9,1%-át idegbajok, 3,9 %-át öngyilkosságok, 10,7%-át egyéb betegségek idézték elő.

Megállapítható tehát, hogy a legtöbb haláleset szivbaj következménye volt.

Ebben a fejezetben a legérdekesebb rész az, amely a tuberkulózis halálesetekkel fog-

Dr. Gustin nevét viseli az igazi Lithinés

Lithinés du Dr. Gustin

Ellenőrizze a dobozon a Dr. Gustin feliratot. Ez a legfőbb biztosítéka annak, hogy egészségét megóvja egy kellemes itallal. Azok az előnyök, amiket a Lithinés du Dr. Gustin használata nyújt betegnek és egészségesnek egyaránt, eme specialitást utánozhatatlan összetételének, valamint az alkotó anyagok tisztaságának köszönhető. A LITHINÉS du Dr. GUSTIN nélkülözhetetlen az összes vese-máj-bél-és izületi megbetegedéseknek. A LITHINÉS du Dr. GUSTIN-nal előállított gyógyital igen izletes ivóvíz, és szörpökkel, amelyeknek kitűnő ízlet ad.

lalkozik. Külön statisztika számol be arról, hogyan oszlanak meg a tuberkulózis esetek az egyes nemzetiségek között. 10 ezer lakost véve alapul minden nemzetiségnél, dr. Vlad a következő táblázatot állítja fel:

Évszám	Tuberkulózis halálesetek			
	román	magyar	zsidó	német
1931	15,3	18,5	8,1	4,1
1932	16,3	16,4	7,3	4,1
1933	14,2	15,6	9,5	4,1
1934	10,2	12,7	12,4	8,9

E számokból kitűnik, hogy a románok és magyarok aránya javuló tendenciát mutat, míg a zsidók helyzete lényegesen rosszabbodott. 1934-ben a románok helyzete a legelőnyösebb, míg a zsidóknál a tuberkulózis olyan emelkedést mutat, hogy míg három évvel ezelőtt a többi nemzetiségek arányának alig a fele mutatkozott náluk, addig ma kedvezőtlenebb a helyzetük, mint a románoké.

A halálos rákbetegségek 10 ezer lakost véve alapul, az alábbi táblázatot közli a jelentés:

Évszám	Halálos rákbetegségek			
	román	magyar	zsidó	német
1931	5,2	12,4	8,1	8,2
1932	7,3	10,2	8,8	24,5
1933	3,3	9,2	13,2	12,2
1934	4,4	12,5	13,1	12,2

Láthatjuk ebből, hogy a románok az elmúlt évben is jóval kevesebb halálesetet mutatnak fel rákbetegség következtében, mint a többi lakosok. A zsidók aránya háromszor nagyobb, mint a románoké.

Rendkívül érdekes az öngyilkosságokról szóló statisztika. 10 ezer lakost véve alapul, a jelentés a következő számokat közli:

Évszám	Öngyilkosságok			
	román	magyar	zsidó	német
1931	2,6	1,7	4,0	4,1
1932	3,4	1,7	5,2	2,2
1933	2,8	1,9	3,0	3,7
1934	3,0	1,7	4,4	1,5

A magyaroknál tehát kétszer akkora az öngyilkossági arányszám, mint a románoknál, míg a zsidók arányszáma a románokkal tart lépést.

Gyógyítható szenvedély-e a dohányzás?

Aligha kételkedik valaki abban, hogy a dohányzás az emberiségnek egyik legártalmasabb és emellett legerjedtebb szenvedélye. Az egyszerű köhögéstől kezdve egészen a tüdőbajig az emberi szervezet számtalan zavarában és betegségében van döntő szerepe a dohányzásnak. Az érlemezés, az emésztési és szivműködési zavarok alapvető oka legtöbbször a nikotin.

Természetesen nem könnyű dolog leszokni a dohányzást. Alapos tudományos kísérletek után azonban sikerült egy olyan szert előállítani, amelynek segítségével bárki könnyűszerrel leszokhatja, vagy leszoktatható — akár a tudta nélkül is — a dohány-

zásról. Óriási akaratereő kell ahhoz, hogy a magunk erejéből leszokjunk ezt az átkos szenvedélyt. S aki ezzel nem rendelkezik, az hívja segítségül az „Antifum“-ot, amely biztosan segít s ezáltal pénzt takarít meg és megóvja az egészségét.

Különleges jelentősége van és így senki ne tévessze szem elől az Antifum azon kivételes előnyét, hogy általa a dohányos tudta nélkül is leszoktatható az illető a dohányzásról.

Az Anfivum üvege 80 lej, két üveg egyszerre 150 lejbe kerül. Vezérképviselet: ARCO, Bucuresti, Cal. Calarasilor 91.

Károly király ünnepélyesen felavatta a repülő emlékművét

Bucuresti, július 20. Az uralkodó Mihály vajda kíséretében ma reggel a fővárosba érkezett Sinalából jövet, hogy a repülő emlékművének leleplezésén résztvegyen. 10 1/2 órakor a király autón a Jianu-szosszéra ment, ahol az emlékművet felállították. Caranfil légügyi alminiszter, Stoicescu tábornok aviatikai parancsnok, továbbá Bázu Cantacuzino, Bibescu herceg, a Virtutea Aeronautica rend lovagjai, diszszázad és hatalmas tömeg voltak jelen. Istentiszteletet tartottak a román aviatika szolgálatában elesett 200 repülő emlékezetére, majd Rudeanu tábornok, Caranfil alminiszter és Andrei Popovici a rend lovagjai nevében szólaltak fel. Ezután az uralkodó leleplezte az emlékművet hatásos beszéddel tartva. A ceremónia tartama alatt számos repülő cirkált a főváros felett. Az ünnepség

befejezése után a résztvevők kimentek a pieperai repülőtérre, ahol az új légi vonalakat avatják fel.

Napszúrás, égésések bőrvizketegség és bőrküritések ellen:

Unquentum Obermeyer (Vilja Ceme)

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

רפוד ימי תרן ישראל

היפה

PALESTINE MARITIME LLOYD Ltd.

HAIFA

Az első Zsidó Tengerhajózási Társaság
hajóinak nyári menetrendje:

Indul Constanjából:

Hajó	Kijáratás	Jegyárak:
Har Karmel	július 22	Constanța—Haifa
Har Cion	július 30	I/a osztály Lei 6000
Har Karmel	augusztus 8	I/b osztály Lei 5000
Har Cion	augusztus 16	II osztály Lei 4000
Har Karmel	augusztus 23	Constanța—Haifa és vissza
Har Cion	augusztus 30	I/a osztály Lei 9000
		I/b osztály Lei 8000
		II osztály Lei 7000

Jegyeket kibocsát és mindennemű felvilágosítással szolgál:
Az erdélyi, bánáti, magyarországi, csehszlovákiai, jugoszláviai vezérképviselet:
UJ KELET utazási osztálya
Vidéken az Uj Kelet fiókiadóhivat alai és tudósítói szolgálalmak felvilágosítással.

Végl

Manolescu-Stru Nyilva

Bucuresti, július 20. A belpolitikai front legkétségtelenül a közhatalározása, hogy Manolescu ügyi miniszter szolgálatát lemondja. Costinescu miniszter, aki jelenleg irányítja az ipari és kereskedelmi minisztériumot, véglegesítik a Manolescu-Stru ügyet, jelenlegi irányítóját, jelenlegi miniszterkerül. A kormányt reszkedelmi politika kértében foglalkoztatja. Az ügybe bevezetésének reakciója a román földi állam és közöttük ország represszáliákra Románia ellen. Az érvényes szerződéseket és nyilatkozatokat sorra felmondja, majd Magyarországra menekül. A kormányt a kormánytól az állami inkasszó másrészt a gazdasági sulyos következmények

Egység

Az ipari és kereskedelmi körök a következő változás célját követik: kormány gazdasági politikai bizottság. Costinescu olyan miniszter került előre, aki Victor Antonescuval szemben a Dumitrescuval egyetértésben. Ugyancsak az egységes érdekben Sossu földmívelő és Negru alminiszter a kormány, hogy bizonyos köröktől mondjanak le. A garancia a kormány nem akart a frakciók kezére adni, a rendelkezés a szükséges juttatás megkeresésének. A kormány tevékenységük költenek el a szövetségde nincs pénz a tulajdonosság felsegítésére.

Nyilvános a liberális

A liberális párton belül csoport és a Páteri Libanlatása olyan visszhangot váltott ki, hogy minden biznnyal ki fogják mondani a Hosszú seregbeesetten tiltakoztak, amelyet minden áron igyekeznek dályozni. A csoport egy dolt vezetői becsületbirtok ellen. Másrészt a katonák arra, hogy a feloszlatás között egyet megőrizzenek egy töltsöt és szenátor magciót, amelynek nagy töltsötében állott és áll. Bratianu nem akar a kinteni és ehhez Tataru is hozzájárul, úgy a feloszlatás megnyit, amelynek során hangsúlyos feloszlatás nem deavutációnálás kíván lenni, ha egységének helyreállításténik.

Ezt a kívánságot a katonák kán lefolyt megbeszélésnek tolmácsolta a párt Bratianu azt választotta nyilvános gyűlést hív klubhelyiségébe és itt állt tényét a közvéleménni.

Az okkult darca

A Zorile szerint a nyilvános lefolyt rányomtatás igyekezett, amellyel a katonák igyekeztek egyesek a ránk alapelveit megdönteni

Végleg meghiusult a jobboldali „kormányzópárt” megteremtése

Manolescu-Strunga végleg kimarad a kormányból — lamandi egészségügyi miniszter lesz

Nyilvános gyűlésen oszlatják fel a liberális párt belső frakcióit

Bucuresti, július 20. (Az Uj Kelet tud.) A belpolitikai front legnagyobb érdekessége kétségtelenül a kormányban az az elhatározása, hogy Manolescu-Strunga iparügyi miniszter szolgálatáról véglegesen lemond. Costinescu dr. egészségügyi minisztert, aki jelenleg ideiglenes jelleggel irányítja az ipari és kereskedelmi minisztériumot, véglegesítik ebben a méltóságában, míg az egészségügyi tárca élére Victor Lamandi, jelenlegi tárca nélküli miniszter kerül. A kormányt egyébként a külkereskedelmi politika kérdése egyre behatóbban foglalkoztatja. Az új deviza-rendszer bevezetésének reakciójaképpen több külföldi állam és közöttük elsősorban Németország represszáliákra határozta el magát Románia ellen. Az érvényben lévő kereskedelmi szerződéseket és transzferengedményeket sorra felmondják. Tegnaptól kezdve már Magyarország felé sem ad transzfer-engedélyt a kormány. Amig egyrészt az állami inkasszó kielégítően halad, másrészt a gazdaság-politika tévedései súlyos következményekkel jártak.

Egységes gazdasági politika

Az ipari és kereskedelmi tárca élén bekövetkező változás célja éppen az, hogy a kormány gazdasági politikájának egységét biztosítsák. Costinescu dr. személyében olyan miniszter került az iparügyi tárca élére, aki Victor Antonescu pénzügyminiszterrel és Dumitrescu bankkormányzóval egyetértésben látja el hivatalát. Ugyancsak az egységes gazdaság-politika érdekében Sassu földművelésügyi minisztert és Negru alminisztert is kényszeríti a kormány, hogy bizonyos kompenzációkról mondjanak le. A gabonaértékesítő akció a kormány nem akarja szövetkezeti frakciók kezére adni, amelyek nem rendelkeznek a szükséges tőkével és csak a jutalék megkeresésének kívánsága irányítja őket tevékenységükben. Százmilliókat költenek el a szövetkezetek támogatására, de nincs pénz a tulajdonképpeni mezőgazdaság felsegítésére.

Nyilvánosan fogják feloszlalni a liberális párt frakcióit

A liberális párton belül egyébként a H-csoport és a Páleri Libere csoport feloszlata olyan visszhangot keltett, amely minden bizonnyal ki fog hatni a párt további akcióira. A H-csoport vezetői kétségbeesetten tiltakoztak a feloszlata ellen, amelyet minden áron igyekeztek megakadályozni. A csoport egyes panamákkal vádolt vezetői becsületbíróságot kértek maguk ellen. Másrészt a vezetők rámutattak arra, hogy a feloszlata a jelenlegi körülmények között egyértelmű azzal, hogy megbélyegeznek egy több mint 80 képviselőt és szenátort magában foglaló frakciót, amelynek nagy többsége a párt szolgálatában állott és áll. Ha pedig Dinu Bratianu nem akar a feloszlatastól eltekinteni és ehhez Tatarescu miniszterelnök is hozzájárul, úgy a feloszlata történéjek egy nyilvános megnyilatkozás keretében, amelynek során hangsúlyozzák ki, hogy a feloszlata nem dezavualás és nem szankcionálás kíván lenni, hanem a párt belső egységének helyreállítása érdekében történik.

Ezt a kívánságot a Dinu Bratianu lakásán lefolyt megbeszélésen Zotta tábornok tolmácsolta a pártvezér előtt. Dinu Bratianu azt válaszolta, hogy rövidesen nyilvános gyűlést hívnak egybe a párt klubhelyiségébe és itt fogják a feloszlata tényét a közvélemény tudomására hozni.

Az okkult kombinációk kudarca

A Zorile szerint a nyári hónapokra különösképpen rányomta bélyegét az a lázas igyekezet, amellyel a kulisszák mögött igyekeztek egyesek a román állampolitika alapelveit megdőnteni. Ezek az okkult

kombinációk azonban kudarcot kellett, hogy valljanak, mert szembe találták magukat azoknak ellenállásával, akik a jelenlegi politikai rendszerben látják az ország békés fejlődésének zálogát. Az egyik ilyen kombináció volt a jobboldali frakcióknak a kormányzó pártba való tömörítése. Ezt a tendenciát egy adott pillanatban Tatarescu miniszterelnök is támogatta. Kitiűnt ez abból is, hogy a miniszterelnök igyekezett bizonyos politikai köröket az alkotmány olyértelmű módosítására megnyerni, amelyek a reakciós politikai szervezetek szempontjait juttatta volna érvényre. Hasonlóképpen figyelemre méltó ebből a szempontból, hogy a Tatarescu-kormány teljes akció-szabadságot engedélyezett a jobboldali elemeknek, holott éppen a liberális kormány az, amelynek oka volna a jobboldali elemeket felelőssé tenni sok, a liberális pártot ért csapásért.

A jobboldali blokk megalakításának kísérlete meghiusult azon, hogy a vaidisták és a többi jobboldali szervezetek nem voltak hajlandók belemenni Cuza-Goga kom-

binációba. Mindenesetre marad a tény, hogy a belpolitikai élet mechanizmusában megkülönböztetett fontossággal bíró személyek igyekeztek egy „harmadik” kormányzó pártot teremteni, amelynek ideológiája demokrácia-ellenes lett volna. Hogy miért lett volna erre a pártra szükség, azt egy közéleti személyiség világította meg az alábbiakban:

A liberális párt a diktatúrás törekvések ellen

A politikai kalandvágy elfogott néhány belföldi „Führert” is, akik megpróbálták az erők átcsoportosítása útján olyan politikai instrumentumot teremteni, amelynek segítségével térdre kényszeríthették volna a román demokrácia szervezett erőit. Azt hitték, hogy ennek segítségével megakadályozhatják a nemzeti parasztpárt kormányutódlását. A demokratikus erők ellenállása azonban meghiusította ezt a kísérletet. Dinu Bratianu közbelépésének eredményeképpen a liberális párt ma már szemben áll Tatarescu diktatúris velleitásaival.

A fehérnemű tönkremegy

ha nem mossák helyesen.

Közönséges kemény, érdes vízzel nem lehet jó eredményt elérni. A fehérneműnek gyakori mosás dacára is meg kell tartania minőségét és finomságát. Ezt a célt legjobban úgy érjük el, ha a vizet „SODIL”-al puhítjuk. „SODIL” az ideális por, amely minden vizet puhává teszi, a szappan hatását növeli, a ruhát tisztítja és teljesen klórmentes. A „SODIL”-al mosott ruha hófehér lesz, megőrzi finomságát és könnyen vasalható. Minden gondos házi ártásban nélkülözhetetlen a

SODIL

A háboru alatt, amikor a lengyel kérdést úgy akarták a központi hatalmak rendezni, hogy független királyságot terveztek alakítani a hatalmukba került orosz-lengyel területekből, a legesélyesebb jelölt volt a lengyel trónra. Károly Istvánnak nagykiterjedésű birtokai voltak Galiciában és Krakko vidékén, élete jórészt ott töltötte és meg is volt a népszerűsége ahhoz, hogy a feltámadó Lengyelországnak uralkodója lehessen. A háboru vége felé azonban meghalt és akkor elsőszülöt fia, Vilmos, egész nyíltan mint a lengyel trón követelője lépett fel. A háborus összeomlás, a független lengyel köztársaságnak az antant által való kikiáltása, minden reményét összeomlasztotta és akkor a herceg átlátva, hogy sok sikerrel nem operálhat, a felbomlás állapotába került Oroszországra vetette magát és Ukrajna királyának akarta kiáltani magát. Az ellenforradalmi mozgalmak az 1919-es és 1920-as években különös erővel fellángoltak Ukrajnában. A fiatal herceg értett hozzá, hogy a különböző csoportokat magának nyerve meg. Hatalmas összegekkel kellett az alvezérek és csapatok megszerzéséhez, a politikusok és diplomaták megnyeréséhez, Vilmos nem is sajnálta a pénzt és feloldozta azokat a birtokait, amiket a fiatal lengyel állam nem konfiskált még el tőle. Annnyira megszervezte a maga pártját, hogy csapatai ki is kiáltották Ukrajna hetmanjává, ami után már csak egy lépcsőfok hiányzott, hogy az unjonnan megalakítandó, az anyaországtól elszakított országgrész szuverén uralkodója lehessen. A szovjet urai azonban ekkorára már megszervezték haderejüket, Szibériában levertek Kolscak ellentengernagy és Sternberg-Unger báró ellenforradalmi csapatait és teljes erővel rávetették magukat az Ukrajnában ellenük küzdő Wrangel-féle ellenforradalmi seregre és Vilmos herceg csapataira. A hatalmas pénzáldozatok hiábavalóknak bizonyultak. A Habsburg herceg szabadsapatai szétfutottak, amikor a szervezett szovjethadserg ellenük lépett fel. Maga a herceg is csak igen kalandos körülmények között tudta elkerülni a szovjetfogságot.

Pöstyén-fürdő

(Csehszlovákia)

Egyedülálló fürdőkezelés a 67° C hőforrásban. Iszaptermák, mondén fürdőélet, napfürdős thermal-strandfürdő. Igen előnyös átalánykurák. Prospektus és fényvilágosítás, devizabeszerezést illetőleg is: Pöstyén-iroda. Mr. P. L. Singer, Timisoara II., Str. Saguna 8. Telefon 13-54.

Pöstyén fürdő pártatlan romá ellen

Habsburg Vilmos királyi herceget csekkcsalásért vád alá helyezték

Büntársát, állítólagos menyasszonyát a párizsi törvényszék egyhónapi fogházra ítélte

Párizs, július 20. A tél elején történt, hogy a francia fővárosban előkelő ékszerészek, kereskedők és iparosok panaszaára letartóztaták az öltözködése után főúri hölgynek tűnő Paulette Couyba asszonyt. A feljelentések szerint az előkelő dáma igen nagy összegű bevásárlásokat tett, csekkekkel fizetett, amelyekre azonban, mint később kitudott, nem volt fedezet. A bevásárlásoknál a hölgy arra hivatkozott, hogy a csekket Habsburg Vilmos királyi hercegtől származnak. Hitelezői megnyugtatóra színes mesékkel illusztrálta, hogy a herceg nem a detronizált és vagyonától megfosztott ausztriai ágához tartozik, hanem Lengyelországban és Ukrajnában óriási kiterjedésű birtokok felett rendelkezik és Európa egyik leggazdagabb főura. A rendőrségi kihallgatások során a csekkcsalásért előállított hölgy hasonlóképpen védekezett, sőt megtoldotta előadását azzal, hogy bejelentette, a Habsburg herceg vőlegénye neki, eljegyzésüket a törvénynek megfelelően be-

is jelentették, maga a házasságkötés csak azért késik, mert a hercegnek a Habsburg-ház főnökétől nem sikerült még a hozzájárulást kieszközölni. Igazolta azt is, hogy a csekket nem ő, hanem a herceg írta alá és jóhiszeműleg használta fel fizetésekre.

A kalandos életű herceg

A feltűnő szépségű nőnek előadását nem tudták ellenőrizni, mert amikor a rendőrség meg akarta idézni a herceget, kiderült, hogy napokkal előbb elutazott Párizsból. Állítólagos menyasszonyáról megállapították, hogy Paulette Couyba-na kivják és Cahorsban volt azelőtt postamester. Le is tartóztatták és vizsgálati fogságba került. Vilmos herceg előkerítésére megtette a párizsi rendőrség az előkészületeket, mert a rendelkezésére álló adatok szerint valóban tőle származtak a fedeztelen csekket. Vilmos királyi herceg a fiatalabb Habsburg főhercegek sorába tartozik, Károly István királyi hercegnek a fia.

A LENINGRAD-ban és MOSZKVA-ban tartandó nemzetközi fiziológiai kongresszusra

(1935 augusztus 9—17)

A moszkvai színházi ünnepségekre

(1935 szeptember 1—10)

valamint bármilyen más utazás ügyében az

U. R. S. S.-be

forduljon az „Intourist” kizárólagos romániai képviselőjéhez a

WAGONS-LITS/COOK

nemzetközi utazási vállalathoz Cluj, Piața Unirii 18.

Rónaszék (Costiui) gyógyfürdőn 40 százalékos kedvezményt kapnak az Uj Kelet előfizetői

Az Uj Kelet kiadóhivatala és a mara-muresi Astra-között a napokban megállapodás jött létre, melynek értelmében az Uj Kelet előfizetői Rónaszék (Costiui) gyógyfürdőn kivételes kedvezményben részesülnek. A megállapodás értelmében az Uj Kelet előfizetői az összes fürdőjegyek árából 40 százalékos kedvezményt kapnak. A CFR 50 százalékos kedvezményt ad a costiui nyaralóknak. Az ellátás hihetetlenül olcsó, ugyszintén a lakások. A fürdőn orth. kóser vendéglő is van. Az Uj Kelet előfizetői a costiui kedvezmények miatt forduljanak Schön Dezsőhöz, lapunk segítheti megbízottjához.

35. JUHLIUS 21.

ztosítéka annak, nyök. amiket

stin

nt. eme specia- ok tisztaságának ten az összes edéseknél. n izletes ivóvíz különösen borra

alános rákbetegségek n magyar zsidó német 2 12.4 8.1 8.2 3 10.2 8.8 24.5 4 9.2 13.2 12.2 5 12.5 13.1 12.2

hogy a románok az el- tevesebb halálesetet mu- eg következtében, mint zsidók aránya háromszor anók.

az öngyilkosságokról szó- lakost véve alapul, a számokat közli:

román- magya- zsidók- néme- kánál	román- zsidó- németeknél	román- zsidó- németeknél
1.7	4.0	4.1
1.7	5.2	2.2
1.9	3.0	3.7
1.7	4.4	1.5

ehát kétszer akkora az am, mint a románoknál, ama a románokkal tart

yzás?

terő kell ahhoz, hogy eszokjuk ezt az átkos zzel nem rendelkezik, z „Antifum“-ot, amely tal pénzt takarít meg ségét.

sége van és így senki l az Antifum azon ki- y által a dohányos okthatató az illető a

e 80 lej, két üveg egy- il. Vezérképviselet: l. Calarasilor 91.

sen fel- művét

ztvevők kimentek a ol az új légvonalakat

esisebek bőr- s bőrküütesek en:

Übermeyer (Creme)

szertárban és drog- an.

SPORT

Erdélyszerte megindult a zsidó sport-egyesületek átszervezése

Uj vezetőséget választott a brasovi Ivria

Cluj, július 20. (Az Uj Kelet tud.) Az erdélyi zsidó sportegyesületeknek a Makabi világmegmozgalomba való bekapcsolódásával a sportegyesületek kereteinek átszervezése vált szükségessé. A sportegyesületek átszervezése részben egész Erdély területén kezdődött. A cluji Haggibborban most van alakulófényben a tornaszakosztály, az egyesület már tárgyalásokban van tornaterembérlet ügyében, amelyet a közeljövőben saját toraterem építése fog követni. A Haggibbor az erdélyi Makabi szervezet határozata értelmében már tárgyalásokban van a cionista ifjúsági szervezetekkel a cionista ifjúságnak a Haggibborban való sportolása és héber tanfolyam beindítása tekintetében.

Az oradeai Makabi sportegyesület a napokban alakította meg tornaszakosztályát, toratermet bérelt, míg a szellemi nevelés tekintetében ugyancsak folyamatban vannak az intézkedések.

Mint ahogy a Romniai Makabi szervezet kongresszusának határozata értelmében zsidó sportegyesületek tornaszakosztály nélküli a Makabi Világszervezetnek nem lehetnek tagjai, hasonló akciók vannak folyamatban a sigheti Sámson, valamint a satmari Barokoha körében is. Aradon és Timisoaran már évek óta működnek a tornaszakosztályok; a Kadima, illetőleg a Hakoah a szellemi nevelés tekintetében kellett hogy beindítsák a munkát.

A zsidó sportegyesületek átszervezésével kapcsolatban a brasovi Ivria is a tevékenység útjára lépett. Az egyesület júniusban tartotta évi közgyűlését, amelyen új vezetőséget választott. Az új vezetőségben azonban nem volt meg a kellő egyetértés az új irányban való tevékenység biztosítására, ezért az Ivria rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen az egyesület nagyszámúban megjelent tagjai, a sportegyesület vezetését új kezre rakták le. Reméljük, hogy az új vezetőség mindent meg fog tenni, hogy az Ivria a jövőben teljes erejét a Makabi Világszervezet nemese és hasznos programjának, a zsidó ifjúság zsidó szellemben való nevelésének és tompsportok útján való testi regenerálásának fogja szentelni.

A rendkívüli közgyűlésről brasovi munkatársunk az alábbiakban számol be:

Július 17-én, szerdán este tartotta a brasovi Ivria rendkívüli közgyűlését, amely azért vált szükségessé, mert a június 14-én választott vezetőségben az együttműködés elvi szempontok miatt nem jött létre. Ezáltal azonban sikerült az Ivria élére olyan személyt állítani, akinek sportszeretete és zsidó meggyőződése az ifjúságnak zsidó szellemben való nevelését biztosítja.

A közgyűlést az árva-házucpai hitközségi tanácssteremben Pálfi Alenök nyitotta meg. Kár: David iskolaisgázgató veszi át a kor-elértséget és dr. Rosenfeld, Czitrom Aladár, Weisz Jenő és Storch Sándor személyében jelölőbizottságot küld ki. A jelölőbizottság javaslata alapján a rendkívüli közgyűlés az alábbi új vezetőséget választotta meg:

Elnök: Radó Miklós. Alenökök: Kain Dávid, Izrael Jenő, Singer Anpád, Goldschliger Dezső, Strehlinger Ernő, Pálfi Lajos, Weisz Miklós.

Főtájkár: Fejér Lajos. Titkár: Fischer Zoltán. Főjegyző: Szuk József, jegyző: Herskovits László.

Főpenztáros: Weisz Miklós, pénztárosok: Staumler Henrik és Weisz Jenő. Ellenőrök: Czitrom Aladár és Storch Armin.

Szakosztályvezetők: Futball: Felter László, Weisz Jenő és Rosenberg József. Asztalitenisz: Pálfi Lajos, helyettese Berger József. Turisztika: Singer Anpád, helyettese Storch Armin. Teke: Guth Anpád, helyettese Klinenberg Vilmos.

Gazda: Bleier Andor.

Ezenkívül megválasztották az egyesületi orvosokat, ügyészeket, valamint a tizenkéttagú választmányt.

Radó Miklós elnöki székfoglalójában programot adott, amelyben az egyesületnek zsidó szellemben való vezetéséről tett fogadalmat. A rendkívüli közgyűlés az új elnököt hosszas ovációkban részesítette.

Brasov zsidóságában a rezsimváltozás osztatlan örömet szerzett és általános a megállapítás, hogy Radó Miklós személyében az Ivria zsidó szellemben való vezetése biztosítva van. (F. L.)

Romania—Universitatea

Cluj, július 20. Ma délután 6 órakor a szezon utolsó Nemzeti Bajnoki mérkőzése kerül Clujon előtérre a Romanía és Universitatea csapatai között. Eltekintve attól, hogy a mérkőzés bajnoki pontokra megy, a mérkőzésnek külön érdekességét ad az is, hogy a találkozó a két csapat között hegemoniát van hivatva eldönteni.

A mérkőzésen, amelyet Pálfi Gyula aradi bíró vezet, a két együttes a következő összeállításban játszik:

Romania. Munteanu, Doei—Straja, Munteanu—Pop—Farkas, Pop—Nistor—Fried—Felecan—Capusan.

Universitatea. Sepsi, Borgea—Jancovics,

Popovics—Gain—David, Naftali—Ploesteanu—Jonas—Orza—Surlasiu.

A sigheti Sámson teniszcsapata megnyerte a Keszthelyi-kupa B) csoportjának döntőjét. Tudósítónk jelenti: A baia-marei Phönix legyőzése után sikerült a Sámsonnak a satmari SzSE csapatát is maga alá gyűrnie. Ezen versenyen folyó hó 13—14-én játszották le ugyancsak Sigheten, melyen a megerősített és kitűnő formában levő Sámson 6:4 arányú győzelmet aratott a biztos favoritként indult SzSE ellen. A Sámson ezen újabb győzelmével az oradeai Keszthelyi-kupa B) csoportjának bajnoka lett és így legközelebbi és egyben ezen kupáért folyó küzdelemben utolsó ellenfele az A) csoport bajnoka, az oradeai NAC kiváló csapata lesz. (Sz. S.)

Helyreállt a román-magyar sportbéke? Az Uj Kelet írta meg elsőnek, hogy a küszöbön levő európai érdekességi sportdiplomáciai események miatt tárgyalások vannak folyamatban a román-magyar sportbéke helyreállítása érdekében és ennek első lépése a Hungária két cluji mérkőzése volna. A Patria ma déli számában bucaresti híradás alapján arról számol be, hogy a román-magyar sportbéke helyreállt, aminek legjobb bizonyítéka, hogy a belügyminisztérium augusztus 10 és 11-re engedélyezte a Hungária két cluji

Miben rejlik a „Gastro D.” amerikai gyógyszer kitűnő hatása az emésztési zavarok gyógyítása terén?

1. Serkenti és normalizálja a gyomor nyálhártya mirigyét, miáltal az emésztést nagyban elősegíti.
2. Fokozza a gyomor és a belek mozgásait, megszünteti a gyomor és a bél renyheségét.
3. Meggátolja a gyomorban és a belekben a bevitt ételek erjedését és rothadását, megakadályozza tehát a gyomorban és a belekben a mérges gázok fejlődését.
4. 10—15 éves krónikus gyomor-, bél-, epe- és vesemegbetegedéseket teljesen meggyógyít s gyönyörű eredményeket ad gyomor- és bélfekélyeknél.
5. Görcsoldó hatásánál fogva a hirtelen előálló és a legerősebb gyomor-, bél- és epe-

görcsrohamokat 10 percen belül megszünteti.

6. Nagyban elősegíti a tápfevételt, a vörösvérsejtek képződését és a betegség következtében lesoványodott szervezetnél súlygyarapodást eredményez.

7. Elősegíti a vese normális működését és a vérből kiválasztott vizeletnek a vesén való átszűrődését.

8. Miután a vegetatív idegrendszerre nagy hatást gyakorol, megszünteti a legmáskasabb álmatlanságot és az ideges ki-merrültséget.

A „Gastro D” megrendelhető 130 lej utánvétel Császár Ernő gyógyszerháza Bucaresti, Calea Victoriei 124.

mérkőzését. A Patria híradása annál is inkább hiteles érdemel, minthogy az a román sportvezető, aki Budapesten a román-magyar sportbéke helyreállításáról tárgyalt, dr. Buteanu Aurel, a Patria főszerkesztője volt. Ha tehát ez valóban megvalósul, úgy ez elsősorban Buteanu dr érdeme. A béke helyreállásával egyidejűleg nagyon valószínű, hogy a Budapestre tárgyalásra kerülő Közép-európai Kupa értekezleten Magyarország képviselői belegyeznek abba, hogy Románia is résztvegyen a KK küzdelemben.

Szombati bajnoki vízipólómérkőzések Clujon: Universitatea—UEC 12:0 (7:0), KAC—CFR 15:0 (8:0). Az első forduló befejezést nyert.

KÖZGAZDASÁG

A harmadik negyedévi behozatali kvóták megállapítása

Bucuresti, július 20. A külkereskedelmi legfőbb bizottság a kereskedelmi minisztériumban értekezletet tartott, amelyen a behozatali kvóták megállapításának kérdésével foglalkoztak.

Kimondotta a bizottság, hogy a harmadik negyedévi importkvótákat teljesen új rendszer szerint fogják megállapítani. A jövőben a kvóták megállapításának alapját csak a rendelkezésre álló devizakészlet fogja képezni és ennek megfelelően csak azokra az országokra adnak ki behozatali engedélyeket, amelyekkel szemben a Banca Nationala disponibilis devizakészlettel rendelkezik.

Ugyanebból az alapvető elhatározásból ered a külkereskedelmi bizottság azon második határozata is, hogy a kiadandó importkvóták nem meghatározott súlyra, hanem meghatározott értékű áru behozatalára fogják az importtörvényt jogosítani.

Ezzel az értékmegállapítással a külkereskedelmi bizottság azoknak a visszaéléseknek a megismétlődését akarja megakadályozni, amelyeket olyképpen követtek el, hogy egy bizonyos értékű áru megállapított súly mennyiségére adták ki importengedélyt, holott az engedélyezett áru tényleges értéke jóval magasabb volt a feltüntetettél. Így megállapítást nyert, hogy a folyó év első hat hónapja alatt importált áru értéke jóval meghaladta a múlt évi behozatal 60 százaléknak értékét, mint azt március havában a minisztérium megmutatta.

Az importkvóták megállapítása végett a külkereskedelmi hivatal most állítja össze azt a kimutatást, amelyik a folyó évben az egyes országokra irányult román exportot

tünteti fel s egyben a Banca Nationalát felhívta, nyilatkozzon, hogy előreláthatólag mennyi devizát tud a harmadik érvényben az importtörvényt rendelkezésre bocsátani. A külkereskedelmi hivatal kimutatásokat készít az augusztus 5-ig beadandó importkérelmekről, hogy megállapítható legyen, hogy milyen árucikkekben mely mennyiségben és mely országokra kértek importautórizációkat. Ezekre a kimutatásoknak az alapján állapítják majd meg az egyes cégek behozatali kvótáit.

Az importengedélyek szétosztásánál fokozottabb mértékben fogják alkalmazni azt az elvet, hogy elsősorban a nyersanyagok, félgyártmányok és elsősorban közszükségleti cikkek behozatalát tessék lehetővé. Különös gondnal fogják kivizsgálni, hogy mely mennyiségben tegyék lehetővé a pamut-, gyapjú- és selyem-fonalak importját. A gyarmatárúk behozatalára nézve figyelembe veszik azokat a jelentéseket, amelyeket az e célra delegált bizottságok terjesztettek elő.

Akik a számukra megállapított kvótákkal nincsenek megelégedve, a legfelsőbb kontingentálási bizottsághoz fellebezhetnek.

A harmadik negyedévi importkvóták megállapításánál előnyben részesítik azokat az importtörvényt, akiknek az áru már a vámhivataloknál fekszik. Azok az importtörvényt, akik ebbe a kategóriába esnek, július 31-ig kell kérésüket betérjesszék. A többi importtörvényt számára ez a határidő augusztus 5. A behozatali engedélyek kiadásának megkezdése augusztus 10 előtt nem kerülhet sor. Az importengedélyek kiadásával egyidejűleg adják meg a transzfervizumot is.

Bánsági liszt- és terménypiac

A legutóbbi — a napokban megjelent — kormányrendelet, mely végleges formában érvényre emelte az áprilisi malomtörvényt egyes előírásait, most legalább az első időben, valóságos káotikus helyzetet teremtett. Vonatkozik ez elsősorban a malmok kategóriájára, mely mint ismeretes, a malmokat vám- és kereskedelmi örötti malmokra osztotta. A Bánságban az a helyzet, hogy csak 14 malom optált a kizárólagos kereskedelmi örítésre és így éppen az idei buzakampány első szakában ez a körülmény erősen zavarja a rendes gabonázlet menetét.

Az eddigi uzus ugyanis az volt, hogy az új termés betakarítása után nyomban az egész országban és így a Bánságban is — kevés kivétellel — az összes malmosok bekapcsolódtak a buzavásárlásba és eladásba. Most azonban ez a helyzet alaposan megváltozott, amennyiben a nagytöbbség t törvény ér-

telmében és az optálás folytán teljesen kapcsolódott a kereskedelmi örítésből és így nem számít buzavásárlónak.

De ez az új szituáció erősen irritálja a terménykereskedelmet és a termelőket is. Sem az egyik, de sem a másik nincsen még tisztában a piac alakulási lehetőségével és a kereskedelmi örítésre optált 14 bánsági malom egyáltalán nincs abban a helyzetben, hogy egyrészt mindazokat a buzakvantumokat átvegye, melyeket az összes bánsági malom eddig a maguk körében plasztizozhattak és másrészt a tényleges lisztforgalmat Erdély és a többi romániai tartományok felé sem igei áll majd módjában zavartalanul lebonyolítani. A vegyesmalmos rendszernek fentartói egyelőre az új kormányintézkedés ellen a legfelsőbb román bíróságnál, a semmitőszék-nél keresnek jogorvoslást. De amíg ebben az ügyben valami történik, a mostani új rendszer adottságaival kell a malmosoknak, terménykereskedőknek és a termelőknek is szá-

malniok.

Ami általánosságban a román exportot illeti, eddigelé vajmi kevés történt ebben az ügyben. A kormány részéről komolyabb akció még nem indult meg nagyobb román buzakvantumoknak a külföldön való plasztizozása érdekében. Egyetlen reális tényként csak a főváros környéki buzaexportőrök külföldi ügyletét könyvelhetjük el, amennyiben a legújabb jelentések szerint egy alkalmi konzorcium hozzávetőlegesen 2500 vagon újbuzárt értékesített a napokban a külföldi piacokon. Ez azonban még kezdetnek is nagyon kevés, ha figyelembe vesszük a legpszszimistább számításokat, amelyet arról tudnak, hogy egyedül export céljára több mint 70 ezer vagon buza áll az ország és az illetékesek rendelkezésére.

Tengeriben a napokban is történtek komolyabb eladások a külföld felé. Ebben a tekintetben főleg Magyarország és Csehszlovákia játszik komolyabb szerepet vásárlóként a román piacon. Szakkörök véleménye szerint azonban alig hihető, hogy az új tengeri termésgul tul lehessen adni mindazokon a kvantumokon, melyek a tavaly óta a magtárakban felhalmozva, export céljából rendelkezésre állanak.

Terménypiac: Az óbuzárt 360 lejfel jegyzik, de alig van már belőle a piacon. Az új buza minőség szerint 330 és 350 lej között váltakozik. Itt megjegyezhetjük, hogy a Bánságban az utóbbi napokban alig van kintlátás a terménykereskedők is sietve igyekeznek tudadni korábbi buzakészleteiket. A tengeri ára rövidebb idő óta 250 lej körül stabilizálódott. A többi terményfélék ára a következők: újab 230, újárpa 220, rozs 230—240 (Carei Maren és Valea lui Mihalion), továbbá: repce 430, illetőleg káposztarepce 450 és tömrag 460 lej.

Lisztpiac: Néhány napi élénkség után a piac újból lanyhult és így a következő árat jegyezhetjük fel: nullás liszt 770, 4-es pedig 400 lej taxával és zsákkal együtt. A korpa ára zsákkal együtt 245—255 lej között váltakozik.

Timisoarei utazók figyelmébe!

A Grosz ort. kóser vendéglő elköltözött, de elsőrangú konyhája, kitűnő kiszolgálása, válogatott étlapja megmaradt. Lakodalmak, bankettek rendezését igen olcsón és kifogástalanul vállalja. Timisoara, Str. Vladimirescu 11, földszint. Bega-balsor, Piltoni főnyaképsz mellett, Hunyadi-híddal szemben.

Magas színvonal alacsony ár!

Ehren-erg: Lasik Roitschwantz	Lei 65
Ebermayer: Az ifjúság élni akar	„ 65
Hoel: Szerelem a strandon	„ 65
Dos Passos: 42-es szélességi fok	„ 65
Körber: Ruth és a harmadik birodalom	„ 65
Gold: Zsidók ha, nincs pénzüik	„ 65

CULTURA

könyvkereskedés

Cluj, Str. Memorandului 4 (udvarban).

Tegnap is tüntetés

Felozlatják az össze nemzet

„A berlini

Berlin, július 20. A Kügyedben tegnap ismét zsidó tüntetés történtek egy filmsz antiszemita filmet perget tartott járó-kelöket feltartalták. Az agitátorok Der Stürmer elárusítói kö-

Az antiszemita uszítás mint az Uj Kelet jelent nagy offenzívát kezdett a vezeték és az acélisakosoknak bizonyosága, hogy mozgalom egyre nagyobb. Ennek bizonyosága az is, hogy digi rendőrfőnökét menesz-

Tegnap a titkosrendőrszót az acéisakos szervezők egy nemzeti szocializmus acélisakosok több vezban és Turingiában letartozlatott szervezetek jair Hir szerint rövidesen az acéis szervezeteit felozlatják tészkedésre azért van szükség vezetői az utóbbi időben

Sulyosa zajlott le a tegnap

Az erős rendőri és kilengésüket.

Párizs, július 20. A küriájú közalkalmazottak által napi tüntetés 18.30 órakor és 20.15 órakor ért véget véres incidensek, vagy szűkek adóttak volna. A tü egy 10—12 ezer ember a akik az Opera-téren szerezte, de a rendőrség szédeisei ezt meggátolták. Tőopera környékének más poszösszegyűlni, de mindenüttöket. A rendőrkordonok emegnek. Igen sok tüntető tartóztattak. Miután szekeket megállapították, szabóket. 20.30 órakor a közhelyreállt az Opera-téren is.

A rendfenntartó munkrésztvettek a köztársaság és egyalagos osztajai, tovább is. A lezárt területendők lezárták üzleteiket s redőnyöket. A késő esteitok alakultak a Marsellide rendezés nem törté-

Párizs, július 20. (Rademonstrációk alkalmávalváncsi, köztük sok kommunistviselő, — ez a ma nagyrészének véleménye, tők számát 12 ezerre bec-

BUZIÁS GYÓGYFURDÓ

ROMAN NAUHEIM TERMÉSZETES, PARATLAN SZENYAVAS RÁDIOAKTIV, SÓT-VASAS FORRÁSVÍZVEL

A CFR vonalain 50 százalékos kedvezmény. — Allandó katonazene. — Pausálára az EUROPA utazási irodáján.

Gyógyszerek

ercen belül meg-
apfelvételt, a vörös
s a betegség követ-
rodott szervezetnél
ményez.
alis működését és a
eletnek a vesén való

degrendszerre nagy
szinteti a legmaka-
és az ideges ki-
hető 130 lej után-
gyesztárban Bucu-
toriei 124.

román exportot il-
és történt ebben az
éről komolyabb ak-
nagyobb román bu-
ldön való plasszi-
etlen realis tényként
ki buzaexportörök
ihetjük el, amennyi-
szerint egy alkal-
blegesen 2500 vagon
napokban a külföldi
ég kezdetnek is na-
vesszük a legpesz-
sokat, amelyet arról
export céljára több
áll az ország és az

is történtek komo-
felé. Ebben a tekin-
ág és Csehszlovákia
pet vásárlóként ro-
véleménye szerint
y az új tengeri ter-
mindazokon a kvan-
y óta a magtárakban
éjából rendelkezésre

zzát 360 lejjel jegy-
előle a piacon. Az új
30 és 350 lej között
zhetjük, hogy a Bán-
ban alig van kínálat
is sietve igyekeznek
szleteiken. A tengeri
0 lej körül stabilizá-
vfelek árai a követ-
220, rozs 230-240
ui Mihaion), továbbá:
sztarepce 450 és tők-

pi élénkség után a
gy a következő ára-
nullás liszt 770, 4-es
s szákkal együtt. A
tt 245-255 lej között

gyelmébe!
öser vendégül elkötö-
gu kosztja, kitünő tá-
gatott étlapja meg-
amnak, bankettek ren-
són és kifogástalanul
ara, Str. Vladimires-
Bega-balsor, Piltoni
ollett, Hunyadi-híddal
szemben.

**Invonal
ny ár!**

chwantz Lei 65
élni akar „ 65
don „ 65
ességi fok „ 65
madik birodalom „ 65
pénzüik „ 65

URA
keskedés
Julius 4 (udvarban).

Tegnap ismét súlyos antiszemita tüntetések voltak Berlinben

Felosztatják az összes acélsisakos szervezeteket. Elmérgesedett a harc a nemzeti szocialisták és a katolikusok között

„A berlini események a politikai válság kétségtelen jelei“

Berlin, július 20. A Kurfürstendam-nyegyében tegnap ismét zsidóellenes tüntetések történtek egy filmszínház előtt, ahol antiszemita filmet pergettek. A zsidónak tartott járókelőket feltartóztatták és inzultálták. Az agitátorok valószínűleg a Der Stürmer elárusítói közül kerültek ki.

Az antiszemita uszításokkal egyidejűleg mint az Uj Kelet jelentette a kormány nagy offenzívát kezdett a katolikus szervezetek és az acélsisakosok ellen, ami annak bizonyosága, hogy az antihitlerista mozgalom egyre nagyobb arányokat ölt. Ennek bizonyosága az is, hogy Berlin eddigi rendőrfőnökét menesztették.

Tegnap a titkosrendőrség akciót indított az acélsisakos szervezet ellen, amely eddig a nemzeti szocializmus mellett állt. Az acélsisakosok több vezetőjét Breslauban és Thüringiában letartóztatták. A felosztatott szervezetek javait elkobozták. Hír szerint rövidesen az acélsisakosok összes szervezeteit felosztatják. Erre az intézkedésre azért van szükség, mert a szervezet tagjai az utóbbi időben nyíltan ellen-

zéki magatartást tanusítanak a nemzeti szocializmussal szemben.

A Havas távirati iroda értesülései szerint a berlini események politikai válság kétségtelen jelei. A személyi változások azt mutatják, hogy a horogkereszt legkíméletlenebb vezetői kerülnek előre s elkecseregett harc indul a rezsim ellenfeleivel szemben.

Varsó, július 20. A Polske Zbrojna szerint Göringnek nemrég kiadott rendelete a katolikus egyház ellen, a nemzeti szocializmus és a német katolicizmus közti harc elmérgesedését jelenti. Miután mindkét táborban ismerik a másik erejét, lehetséges, hogy kompromisszumra jutnak.

Ujabb berlini jelentés szerint a titkosrendőrség a birodalmi kulturális kamarával egyetértésben ma feloszlatta a művészek nemzetközi páholyát, továbbá a circuszszagatók nemzetközi szövetségét és a hivatásos artisták szövetségét. Betiltották a Das Program megjelenését, amely a fenti szervezetek hivatalosa volt. Az ok: a szervezetek vezetőségében államellenes elemek voltak.

Súlyosabb incidensek nélkül zajlott le a francia közalkalmazottak tegnapi párizsi tüntetése

Az erős rendőri és katonai készültség megakadályozta a véres kilengéseket. Kommunista jellege volt a tüntetésnek

Párizs, július 20. A különböző kategóriájú közalkalmazottak által rendezett tegnapi tüntetés 18.30 órakor vette kezdetét és 20.15 órakor ért véget, anélkül, hogy véres incidensek, vagy súlyos összeütközések adódtak volna. A tüntetésen mintegy 10-12 ezer ember akart résztvenni, akik az Opera-téren szerettek volna tüntetni, de a rendőrség széleskörű intézkedései ezt megátolták. Több tüntető, az opera környékének más pontjain akart erre összegyűlni, de mindenütt szétoszlatták őket. A rendőrkordonok ellenálltak a tömegnek. Igen sok tüntetőt, kb. ezret, letartóztattak. Miután személyazonosságukat megállapították, szabadon engedték őket. 20.30 órakor a közlekedés teljesen helyreállt az Opera-téren és a környéken is.

A rendfenntartó munkában egyébként résztvettek a köztársasági gárda lovas és gyalogos osztagai, továbbá sorkatonaság is. A lezárt területen belül a kereskedők lezárták üzleteiket s lehúzták a vasredőnyöket. A késő esti órákban csoportok alakultak a Marseillaise éneklésére, de rendezés nem történt.

Párizs, július 20. (Rador.) A tegnapi demonstrációk alkalmával több volt a kiváncsi, köztük sok kommunista, mint a tisztviselő, — ez a ma megjelent lapok nagyrészenek véleménye, amelyek a tüntetők számát 12 ezerre becsülik, ellentétben

a szocialista és kommunista orgánumokkal, amelyek szerint 50 ezer embert tüntetett. A Petit Journal megállapítja, hogy a tüntetés-tumultuózus felvonulás volt, amit a rendfenntartó közegek semlegesítettek. Számos érdeklődő volt jelen, akik incidensekre vártak. A szubverzív erőket legyőzték, ami bátorítást jelent a kormány számára. Az Echo de Paris hangsúlyozza, hogy a tüntetésnek nyilvánvalóan kommunista jellege volt. Laval mellett áll az ország nagy többsége. Ha határozott marad, ura lesz a helyzetnek.

Tegnap este a Bullier-teremben gyűlést tartottak a volt frontharcosok és a háborus áldozatok szövetségei is, amely nagyon viharos volt. Incidensek nem történtek azonban és a tömeg rendben szétoszlott. Rivollett volt nyugdíjügyi miniszter, a szövetség elnöke kijelentette, hogy a szövetség elnöksége hétfőn meg teszi a helyzet által diktált intézkedéseket.

— Orosz hadihajó jelent meg a svéd hadiflotta kelettengeri gyakorlatai közben. Stockholmól jelentik: Az Aftenbladet közli, hogy a svéd hadiflotta kelettengeri gyakorlatai közben orosz hadihajó jelent meg a flottagyakorlatok színhelyén, ami kínos hatást keltett a tengerészeti vezetők körében. A lap felhívja a kormány figyelmét az eseményre.

Akar teljesen ingyen utazni Párizsba, Bécsbe vagy Konstantinápolyba?

Vegyen részt a „FORVIL“ által rendezett igen érdekes versenyen és minden kitartása meglehet arra, hogy teljesen ingyen utazzék Párizs, Bécs, vagy Konstantinápolyba. A „FORVIL“ cég 15 ilyen ingyen utazást ajánl fel a verseny résztvevőinek és nincsen semmi akadálya annak, hogy a 12 nyertes között Ön legyen az egyik.

Nincsen itt szó sorsjátékról, ennél a versenyénél a vak szerencsének nincsen döntő szerepe. Így tehát, ha általában habozni szokott, amikor a szerencsédét kellene próbára tegye, ezen a versenyen nyugodtan résztvehet, mert az eredmény inkább a versenyző intelligenciájától és ügyes agítlásától függ, mint a szerencsétől.

A versenyen való indulásának egyedüli feltétele, hogy vásároljon egy doboz „FORVIL“-féle „Cinq fleurs“, vagy „Anémones“ pudert. Biztosra vesszük, hogy Ön ezt a pudert használta eddig is, mert azok közismerten a legjobbak az összes francia puderek között.

A vásárolt doboz fémfedelét vigye vissza ahhoz a kereskedőhöz, akitől a pudert vette és kap érte egy bont, amelyen öt szelvény van. A kereskedő által számozott bont kap abban az esetben, ha Ön megkezdje a láncnak, számozatlan bont kap abban az esetben, ha Ön is egy ismerőse által már megkezdett láncba akar bekapcsolódni, amelynek a számát az illető ismerősétől kapott szelvény útján, vagy szóbelileg közölték Önnek. Ebben az esetben az Ön által kapott bónra ezt a számot kell rávezetni. A bónnal kapott 5 szelvényt aztán ellátja ugyanazokkal a számokkal és elküldi 5 rokonának, vagy 5 ismerősének és felhívja őket, hogy hasonlóképpen járjanak el, mint Ön, szerezzon mindenik egy-egy bont és továbbítsa azok szelvényeit úgy, mint Ön.

Az összes bónok tehát, amelyek az Ön kezdeményezéséből kifolyólag, vagy az Ön biztatására, az Ön szelvényei alapján kerültek forgalomba, mind ugyanazt a számot viselik. Az összes bónok beküldendők a „FORVIL“ közponzához, Bucuresti, Str. C. F. Robescu (fost Mitropolitul Daniil) 26. alá, legkésőbb 1935 november 20-ig.

Itt csoportosítják számozás szerint a beérkezett bónokat, az összes azonos számot viselő bónok egy csoportba kerülnek. Amelyik csoportban a legtöbb bón lesz, vagyis a leghosszabb „lánc“ résztvevői nyerik az 5 párizsi utazást, a második lánc tagjai az 5 bécsi utazást, a harmadik lánc tagjai pedig az 5 konstantinápolyi utazást. Az utazások teljesen ingyenesek, beleértve elsőrangú teljes ellátást is, szórakozásokkal stb. egyetemben.

Hogy az azonos csoportban résztvevők között az 5 nyereményt kiosszák, ecélből szükséges, hogy minden bónon rajta legyen a beküldőjének a neve. A hatóságok jelenlétében azután az illető lánc tagjai között kisorsolják az 5 utazást. Ez az egyetlen memontum egyébként, ahol a szerencsének szerepe van. Megjegyezzük azonban, hogy az eshetőségeit itt is lényegesen növelheti azáltal, ha ugyanabban a láncban több bónnal vesz részt.

A versenyző, akit a nyerő csoportban az első bón, az illető csoport által megnyert ingyen utazáson kívül kap még 2000 lej értékű illatszert is. Kiosztanak továbbá 15 vigaszdíjat is.

Szerezzen még ma egy bont és induljon azonnal a versenyen, hogy biztos legyen abban, hogy az Ön csoportja (lánc) lesz a legnagyobb és így megnyerheti az értékes díjak egyikét.

Kondylisz mégis megtartotta pozícióját az új görög kormányban is

Az új kormány névsora. Kondylisz szabadkezet kapott a királyság visszaállítására érdekében való propagandára

Athén, július 20. Szemben a tegnap érkezett jelentésekkel, melyek szerint Kondylisz tábornok nem lesz tagja az új görög kormánynak: a ma érkezett jelentések arról számolnak be, hogy Kondylisz az új kormányban is megtartotta pozícióját. Ez a tény kétségkívül a monarchisták előretörését jelenti az új kormányban.

Az új Csaldarisz-kabinet egyébként a következőképpen alakult meg:

Miniszterelnök: Csaldarisz, helyettes miniszterelnök és hadügyminiszter: Kondylisz, hadügyi államtitkár: Bodopolosz, külügyminiszter: Marimosz, pénzügyminiszter: Pezmazoglu, pénzügyi államtitkár: Korozosz, nemzetgazdaság: Stefaopolosz, nemzetgazdasági államtitkár: Kartalisz, közlekedésügy: Petre Rallisz, földművelésügy: Teodoridesz, közjólét: Sagiasz, haditengerészet: Dushmanisz tengernagy, repülésügy: Nikolaidesz, közoktatásügy: Hatziszkosz, Kréta főkörmányzója: Fragiadakosz, Macedónia főkörmányzója: Argyropolosz, Epirosz főkörmányzója: Csuokisz.

Átléptek a kormányból: Sinasz repülésügyi, Klorosz igazságügyi, Theotokisz földművelésügyi, Turkovasszilisz közoktatásügyi, Makropulosz közjóléti és Jáni

Metaxasz tárca nélküli miniszterek, továbbá leváltották Mantasz: Macedónia, Londosz: Trákia, Muntzuridisz: Kréta és Kuondorosz: Epirosz kormányzóit.

Az új kormány tegnap este 23 órakor tette le az esküt.

A genfi lapokhoz érkezett jelentés szerint Kondylisz az államforma kérdésében nyílt szinvallásra akarta kényszeríteni Csaldariszt s emiatt követte lemondását később az összkormány visszalépése is.

Kondylisz a sajtó munkatársai előtt kijelentette, hogy szabadkezet kapott az új kormányban arra, hogy a királyság visszaállítására érdekében folytathassa propagandáját.

Athéni politikai körökben az új kormányt inkább jobboldalinak tekintik, mint az előzőt. Ez politikai körök szerint sikert jelent a restauráció hívei számára.

Orvosok, mérnökök, gyárak!

Minden magyar, német, román, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepagenál Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadótól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagenál Cluj, jelezve, mely szakma érdekli.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ
ROMÁN NAUHEIM
TÉPÉRZÉTES, PARATLAN SZÉNÁVAS
RADIOAKTÍV, SÓP-VASAS FORRÁSVÍZKEZELÉS

A CFR vonalain 50 százalékos kedvezmény. — Állandó katonazene. — Pausálárak az EUROPA utazási irodák útján.

BIZTOS GYÓGYHATÁS: szív- és vérkeringési zavaroknál, szervi, elhízásos, érelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomszusz, hólyaghurut és kimerüléses idegesség esetén.

NŐI BETEGSÉG, a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezőek nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) esetében a legjobb eredménnyel.

Természetes szénsavas-sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha — Elsőrendű szállodák.
Diétás penziók, mérsékelt árakkal. Uj, modern uszoda, napfényes stranddal.

Fürdőidény: május 15-től október 1-ig
Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: **Muschong Buziási Gyógyfürdő RT. Fürdőigazgatóság,** (Banaat)

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

Jakob Kutscher:

BIALIK NÉLKÜL

(Halálának első évfordulójára)

„Ez a nap felkelt és a nap lenyugszik.“
Az örökkévalóság tengere ismét elnyelt egy-egy csöppet az idők végtelenjéből. Ujra 360-szor változott nappal és éjjel, 360 fény és árnyék fonál gombolyodott le a kozmikus gombolyag örök-néma forgásában. És a 360 nappal és éjjel — szép tiszta, mint az ó kristályos gondolatainak fénye, néme-lyik — szürke és borongós, öröm és remény-nélküli, mint elárvult népének a lelke, amely vezető és tanító nélkül maradt.

360 nappal és éjjel örök változásában egy volt állandó csak, egy gondolat nehezedett a fájó szívekre, szorítja és sajogtatja őket kínzóan, egy soha nem gyógyuló seb, amely-lyik az ő elvesztése ütött rajtuk. Örök gyász borult népünkre, amelynek homályos egéről lehullt a legragyogóbb csillag, amely elvesz-tette irányítató tözsozlopát, amely hosszú évekig bevilágította kietlen utjait.

A fájdalom, az ő elvesztése felett néha el-viselhetetlennek látszik, ég és sajog a lélek mélyéig hatol, néha meg eltöli a szívet né-ma kínzó reménytelenséggel, amely a kétség-beesés örvényébe sodor.

Milyen erők lakoztak benne, hogy ilyen varázslatosan hatott ránk? Milyen felsőbb ha-talommal vonzott bennünket büvököre? Ta-lán a prófétai „ruach hakodesch“ az isteni „schecina“, amely fejét eszketette? Élő szim-bóluma történelmi multunk minden genera-ciója és minden időszakának? Maga az élő, a visszajáró zsidó történelem?

A jelen realitása a jövő ideáljával egye-temben az ő prófétai megjövendülésében min dig visszatükröződése volt diós bibliai mul-tunknak.

Mint egy ragyogó természeti tünemény, úgy járt közöttünk, mint egy mithológiai óriás, amelynek küldetése a pislákoló népi géniusz életrekelése.

Hősiesen, soha nem lankadón követte ezt a hivatását és hordozta erős, nagy szívében a prófétai ideálok messze előrevilágító fátylá-ját.

Reánk, akik a zsidó irodalomban nevelked-tünk, kora gyermekesüinktől az ő utolsó fel-lobbanásig ragyogó üstökösként hatott.

Ugy tűnt fel nekünk, mint az első, primi-tív óserő, mint a fellebbezhetetlen kinyilat-kozás, amelyet nem lehet kritizálni és anali-zálni, amelyhez nem fér semmi kétely és amelyet csak boldog alázattal lehet követni.

Csukott szemmel holdkórosan huzdottunk fénye felé és meghunyászkodva türtük ha-ragjának fejszecsapásait.

Minden betűje egy darabólt öntött fém — minden szava kovácsolt vas és minden kife-jezése kemény acél volt.

Erezük benne a fenkölt ethikai erőt, amely jogosan kíván és követel bátorít, erőt, meghódít lenyűgöz és rabszolgává tesz egyaránt.

Első dörgő szavának feltétlenül alárendel-tük magunkat az ő szellemének és akaratá-nak és megnyitottuk neki szíveinket.

Köveztük őt a harcok igazságért, amely minden írott sorába ég és világít, az abszo-lut tisztaság és szentség szelleméért, amely minden szavából kisugárzott.

Készségesen és szeretettel voltunk az ő rabjai. És ki nem érezte közülünk fején az ő súlyos kezét és kinek szívet nem üdítette fel az ő varázsa? Eltikkadva szürsöltünk dalai forrásából és az ő „hétszeres napfényel“ vi-lágító szelleméből csillapítottuk szomjúságunkat.

Legjobb napjainkban és éjjeleinkben az ő muzsája kísért bennünket, ez a muzsa, amely csak szépet és jót, nemeset és magas sz-tosat plántált szívébe — és ami minden-től több, belénk plántálta a megfőrtetlen hitet zsidó kulturánkba, zsidó szellemisé-günkbe és zsidó küldetésünkbe.

Csoda-e mindezek után, hogy mulása felet-ti fájdalmunk oly nehezen elviselhető? Hisz nemcsak nemzeti költészetünk koronája tört

össze, de nagy szerető szíve, amely népéért dobogott, nemúlt el örökre.

Nemcsak a költőt a stílus nagy mesterét, nemcsak az alkotót, a nemzet nagy geni-uszát siratjuk benne, de siratjuk szellemi ve-

HERZL RECHOBOTBAN

Már kora hajnalban mindenki talpon volt. Az uccák és az udvarok ünnepi tisztaságban ragyogtak. A lányok patyolatfehér ruhák-ban, az arcokon ünnepi öröm mosolya. Min-denki készülődik: külön az öregek, a lányok a maguk körében, a fiúk a tanító vezetése alatt ugyancsak készülnek valamire. Ime, itt jön az öröm hírnöke, Reb Jankele, bársony kaftánja messziről fénylik. Ez alkalommal még a szombati kalap. Amint így áll, heve-sen vitatkozik az öregekkel... Egyesek úgy vélik, hogy csak sötét és kenyeret kell elébe vinni, de Reb Jankele azon a véleményen van, hogy a Tóra-tekercset is kell vinni. Mi, fiatalok tizenhaton tüzes paripákon páronként nyeregre ülünk, ketten még Ekrónból is el-jöttek. Szótlanul haladunk a hosszú uccán vég-ig amíg elérkezünk a dombig, amely a kolónia határa.

Itt várunk. Leszállunk lovainkról és lete-lepszünk.

Vajjon mikor jön — kérdi minden arc és mindenki északi irányba néz, a risóni utra. Egyik közülünk kémlelőnek ment, hogy je-lentse a Risón felől jövő kocsi közeledését. Mi többiek pedig a dombon telepedve feszült várakozásban vagyunk.

„Mondd, beszéld el!“ — követelik a legfi-jabbak. De mit is mondhatnék én nekik. Amikor a szív feszültségig telt, a szó elné-mul az ajkon. Habár a lélekben belső viha-rok dúlnak, a nyelv mégis béna marad. Szót-lanság és néma csend vesz körül. Mindegyik körüljárta tekintetét a másikon. Néha egy könny, néha egy mosoly az ajkon... és már el is tűnt.

Berele, a kovács, hirtelen türelmetlenség-gel felugrik és a kémlelő felé tekint. Nem bírja úgy ezt a néma csendet, mint a bará-tai és odaszól:

„Nos, mit látsz?“

Csak nyugalom, inti le a kis csapat veze-tője, jól megtermett, jóságos fiú, kiből csak úgy duzzad az élet és kinek beszédjén még az orosz hangsúly kiérzik.

Bizony mondom, hogy egy kis konyak megnyugtató vibráló idegeinket. Ugy bi-zony, — mondja az egyik ifju, (finom vonás-sal, redős homlok és apró fekete szem), amily-en fiatal, már apa is és boldog életöröm ragyog róla.

Hallgatás mindannyink beleegyezését je-lenti. Az előbbi felugrik és elkilátja magát: — Eljén az életöröm! Egy barna, fekete ha-ju ifju lóra pattan és visszanyargal a kolo-niába. Már itt is van újból, kezében két üve-get hozva, Mindannyian isznak. Eljén Herzl! Eljén a zsidóság! Eljén Rechobot! Eljén az ifjuság!

A „vörös“ (harminc éves, a társaság érte-tő szelleme s fáradszatlan énekes) dalolni kezd. De senki sem tudja követni. Még az ének is nehéz ma szívüknek.

„Egy kocsi!“ — kiáltja a figyelő. — Pilla-nat alatt mindenki nyeregben van és elvág-tat a kis csapat a risóni uton. A másik dom-bon Vadi-ai-Tanin patakán tul két szekér jön Risónból. Várni, szól a parancs, amíg a szekér elhagyja a patakot. A vágató csapat megáll. A két szekér pár pillanattal a patak-ban időzik, balra kanyarodnak, Rechobot felé.

Előre, szól újból a parancs. Megsarkantyuozzuk lovainkat, vágatva ha-ladunk. Már messziről látom, hogy egy fej előtűnik, majd visszahúzódik az ablakon. A

zetünket is, egyetlen mentő horgonyát, meg-épázott, ide-oda hányatott népi hajónknak, világító fázorszát bizonytalan utunknak, a gyűlölet háborgó örvényei és veszedelmes zá-tonyai közt.

Es tudjuk jól: jönnek ismét napok és éjje-lek vég és cél nélkül — lesznek közöttünk szépek és tiszták, mint az ó kristályos gon-dolatainak a fénye, de többen lesznek — szürkéek és reménytelenek, mint életünk üressége — nélküle — Bialik nélkül.

Héberből fordította: Dr Róth Dezsőné

Az ekróni uton várnak a kolónia lakói. Előli a tanács tagjai és az öregek. Balra a Jakób-uccában az iskolások, tanítók vezeté-sével. A lovasok két oldal sorfalat alkotnak és a kocsi az így keletkezett közön halad át. Herzl kiszáll. Utána kísérete. A község elő-ljárósága üdvözli őt a község nevében. Herzl fogadja az üdvözlöt és kezét nyújt minden-kinék. Lassu lépésekben Reb Jankele köze-ledik bársony kaftánal, széles selyem övvel és strámliban. Kérges, öreg kezét feléje nyújtja. Aztán kezét az égre emeli, emelke-dett ünnepi hangon így szól: „Aldott legyen Isten, a mi Urunk, a világ királya, aki nekünk életet adott és megtartott bennünket és meghagyta értünk ezt az időt!“

Es amikor így szólott, a község felé for-dult, szólván: „Gut Jómíov, Juden, gut Jóm-tóv!“

Látom az arcokon az izgalom hevét, ez a jelenet megfogta az emberek szívét... Mély séges, szent csönd... Csak a szemek ragyog-nak és mintha elektromos szikrákat szórna-nak, aztán hirtelen mintha csak akaratlanul törne ki a kiáltás:

„Eljén Herzl! Eljén Herzl!“

Mint a mámorosak, úgy fogott el a kiáltás vágya és mint a vihar úgy ragadott magá-val. Hova fog vezetni?

A kolonisták a dombon állanak. Középen Herzl és kísérete. Szefárd házalók jönnek az uton, amely Ramleh-ba vezet. Két öreg szef-árd Herzl lábai elé borul és a földet csököl-ja. Herzl visszaretten. Reb Jankele a szefár-dokhoz közeledik. Hogyan? Ezt a Mesias-sal kell megtenni! Az öreg chaszid és a héberül beszélő öreg szefárd mélyen egymásra néz-nek: megértik egymást.

M. Smilansky

Az oradeai Wizo folyó hó 7-én nagyszabá-su garden partyt rendezett a CAO—NSE otthonban az itt időző Reiter Lunka és a klál cionisták tiszteletére. Az estély egy er-kölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült, annvira, hogy a Wizo elhatározta, hogy a közeljövöben megismétli. Tombola és tánc-verseny szorakoztatta a közönséget. Az est sikere érdekében fáradszatlanul dolgoztak dr Jeremiás Arankával az élén dr Pollatsek Pálné dr Winkler Jenőné, Markovits Nelli, Epstein Zsófi és Heller Józsefné.

Uj Wizo-csoport alakult Hunedoaran. A hategi csoport agilis elnöknője, Hersch Sa-muné ellátogatott Hunedoarára és ott meg-alakította a Wizo csoportot. Az alakulógyü-lésen a hátszegi Wizo elnökő magasnívőju beszédében ismertette a Wizo munkáját, cél-jait és eddig elért eredményeit. A megjelen-tek egyhangu lelkesedéssel fogadták el az indítványt a csoport azonnali megalakításá-ra és 6 tagu bizottságot neveztek ki, amely a helyszínen a következő vezetőséget propo-nálta: Elnök: özv. Jakob Füüpné, alelnök: Schilling Salamonné, titkár dr Neumann Ma-nóné, pénztáros dr Langné, választmány Weisz M.-né, József H.-né, Junger I.-né, Klein M.-né, Hersch L.né. Hersch Lipótné fel ajánlotta, hogy ameddig az otthon ügye tisz-tázódik, addig a hölgyek összejöveteiket az ő lakásán tartásák meg. Az új elnökő meg-hőszöni Hersch Samuné urhölgynek, hogy el-látogatott hozzájuk és megalakította a Wi-zot. Hersch Samuné jó és eredményes mun-kát kívánt a fiatal csoportnak, mellyel az alakuló gyűlés véget is ért.

Uj Jung-Wizo csoport alakult Nasandon. Ismét újabb Jung-Wizo csoport alakulásáról számolhatunk be: Nasandon megalakult a Jung Wizo. Az alakuló gyűlésen, melyen sok lelkes fiatal lány jelent meg, ott voltak a Wizo részöri Füzes Mórné elnökő és Wie-sel Herschné, valamint Schön Mihály. A cso-port elnökének Mózes Fridát választották meg, aki néhány szóban vázolta a Wizo cél-jait és munkásságát. Utána Schön Mihály be-szélte a fiatal csoporthoz és kérte a lányokat, hogy igyekezzenek minél több szép eredmé-nyeket felmutatni. A csoport tisztikara a követ-kező: Elnök. Mózes Frida, alelnök: Gross Jenke, titkár Smerker B., pénztáros: Mosko-vits Helén. A csoportnak egyelőre tizenhat tagja van.

istenkeresők a kárpátok alatt

A MÁRAMAROSI CHASZIDIZMUS REGÉNYE

IRTA: SCHÖN DEZSŐ

(28)

Mesterek, mint Rasi, fordultak vallási kérdésekben döntésként és felvilágosításért a nagy, jámbor és felette tuós Rabbi Náthánhoz, aki a spalatói rabbi David közlése szerint a Tapuchim-család sarjadéka volt és ő is a De Pomis előnevet viselte. Ő képviseli a régi főnemesi család történetében az újból való fellendülést. De az ő hozzátartozói és utódjai még magasabbra emelkedtek a régi család becsületét.

Néhány evezreddel római Rabbi Náthán halála után Rómába érkezett világkörüli utjának során a nagy zsidó utazó: Tudelai Benjámin, 1172-öt irtak akkor, a mi zsidó időszakunkunk szerint 1933-at. Tudelai Benjámin, a tizenkettedik század életének e pontos és lelkiismeretes hírnöke és megörökítője az utókor számára. érdekes dolgokat ír az akkori Rómáról Maszeoth Benjámin című művében.

Nagy zsidó bölcseket talált a római községben a tudelai utazó. „Elükön — írja — Rabbi Dániel, a gyülekezet rabbiját és Rabbi Jechiel, a pápa szolgáját (mesorész sel papo). Gyönyörű, okos és bölcs ifju volt Rabbi Jechiel, ki otthonos volt a pápa házában, e ház felügyelője volt és a pápa minden birtokának kezelője. Ez az ifju unokája volt Rabbi Náthánnak, az „Aruch“ szerzőjének.”

Csodálatos fordulója a sorsnak! Ugyanabban a Rómában, melynek uccáin évszázadokkal azelőtt őseit a pogány hódító: rabszolgaként hurcolta végig az ifju Rabbi Jechiel ben Ábrahám: titkára és bizalmasa, pénzügyminisztere volt a pápának. Mert hogy így volt, az kétségtelen. Tudelai Benjámin adataira kritika nélkül támaszkodik a történelem. A pápa, kinek száma pap volt a vagyoni felügyelője: III. Sándor volt, kinek uralmát különben is az jellemzi, hogy a zsidókkal szemben szeretetteljes és toleráns volt. A híres lateráni zsinaton nem engedte, hogy zsidóellenes határozatok hozassanak és mindön sok harc után újból elfoglalta pápai széket Rómában (a német császár által felállított ellenpáppal kellett küzdenie) az éleje törájkukal kivonuló hódoló zsidókat, kiket valószínűleg Rabbi Jechiel és Rabbi Daniel, a két testvér, az ősi judai család két nemes sarja vezetett, kegyesen és hálaosan fogadta.

Rabbi Jechiellel azután egyidőre eltűnik előlük a család történetének fonala, hogy azután Bajorországban bukkanjon fel újra. A pápa pénzügyminiszterének leányági leszármazottjai voltak a Heller-család tagjai. E család a bajorországi Wallersteinben tűnik fel a XVI. században, Rabbi Halévy Heller, a későbbi országos híri főrabbi is itt születik. Az ő fia, Rabbi Nathan Heller, majd enne kfia Rabbi Jomtov Lippmann Heller (született 1579-ben) a wallersteini rabbi dinasztia legkitűnőbb sarjai. A zsidók történetében a legutóbb említett mester játszik különös, érdekes szerepet.

A harmincéves háboru szörnyűségei közepette rendelkezte az áldottszívi, bölcs rabbit a sors Izráel élére. Előbb Nikolsburgban működött, ahol a misnához készített és híressé vált kommentárját, a Toszafot Jom-tov — fejezte be, majd a bécsi hitközség élére került. Szerencsétlenségére Bécsből, melynek zsidóságát reorganizálta, a tudásvágya a talmudistákkal telt Prágába csábította. Itt érte élete tragédiája.

Mint a prágai hitközség rabbijának, kötelessége volt a II. Ferdinand császár által kirótt nagy hadiadót a cseh zsidóság közt arányosan elosztani. A tisztalelkű és fedhetetlen rabbit ellenségei működését igazságtalannak mondván, feljelentették és a császár a feljelentésre börtönbe vetette. Bilincsekbe verve kísérték Bécsbe.

Halálra, majd kegyelemből tizenkétezer tallér pénzbüntetésre ítélték a teljesen ártatlan Hellert. Sok, hosszú szenvedés után, mnithogy a zsidók részletekben elváltatták a tizezer tallérra leszorított büntetést, végre egy gazdag bécsi zsidó, Jacob Bassevi von Treuenburg közbenjárására visszanyerte szabadságát. Heller sietve otthagyta Ausztriát s Litvániában, majd Krakóba foglalt el rabbiszéket. Krakóban halt meg, miután utolsó rendelkezésével a harmincéves háboruban özvegyen és elhagyatva maradt, sokezer szerencsétlen agunát (zsidó nőket, kiknek férje eltűnt) feloldotta a szigoru rabbinikus tilalom alól és lehetővé tette számukra, hogy a férj haláláról szóló tanubizonyságok beszerzése nélkül is újból férjhezmenhessenek.

Leányát, Rezielt, Jakob Josef Kohn, a híres briszi rabbi vette nőül. A Tapuchim-család most ezen az ágon folytatódott tovább.

A briszi rabbi fiai, unokái, dédunokái mind híres papok voltak. Valamennyi a Kohn, vagy Káhn nevet viselte. Dédunokája a XIX. század elején, Rabbi Jehu-

da Káhn néven sighet rabbi volt, a „Kuntorosz Haszefekosz“ című ismert halachikus munka szerzője.

A XIX. század elején került Sighetre rabbinak a maramuresi Káhnok első őse. Az ál-messiasok tévelygése után magáraeszmélt, a sighet közönség rabbiként és választása Reb Jidele Káhnra esett. Reb Jidele sokgyermekes családapa volt. Fiai tanultak voltak és vallásos életmódot folytattak. Fiai közül néhányan rabbiálláshoz jutottak (innen származik a Káhnok család jelzője, a rebincsik“ elnevezés), a többiek kereskedtek és vagyont gyűjtöttek. Reb Jidele egyetlen leányát, Niszelt egy bácskai fakereskedő vette el, Reb Smil Zánvel Káhn. Ettől az időponttól kezdve a család rohamosan gyarapodott. Amikor Reb Jidele lánya, a család „bábe Niszel“ -je meghalt, nem kevesebb, mint 423 unokája siratta. Ez a család ragadta kezébe Maramuresen a kezdő fakereskedelem s fejlődő pénzület irányítását. Minden valamirevaló ingó és ingatlan zsidó-vagyon a Káhn-család kezében volt. Tudósokat és kereskedőket, chaszidokat és felvilágosultakat a Káhn-családban egyaránt lehetett találni. A maramuresi zsidóság arisztokratái, földesurai, chaszidjai és bölcsei: a Káhnok voltak.

Az egyszerű, kicsi maramuresi zsidó valahányszor a sighet piacon a Káhn-emeletek előtt végigment, nagy megilletődéssel tekintett fel az emeleti ablakokra, melyeknek nehéz kárpitjai mögött a kiválasztott család élte a maga zárközött életét. Amikor egy sighet zsidót nagyritkán bevezettek egy Káhn-lakásba, hatalmas talmud-fóliások, nemesi oklevelek és kéziratok halmozatát látta, melyek csodálatosak voltak számára. Serlegek, kupák, billikokomok, disztállak, karos-menorák, szelencék, pecsétnyomók — mind vert ezüstből — vetítették halvány fényességüket a betévedő nézőre. Menynyi kincs, mennyi szépség, mennyi gond és szeretet sugárzott az ódon holmiktól! Egy mult eleve nem tudta meg a Káhnok mögött letűnt századok, rég elfelejtett ősök, akik a beköszöntő ünnepet az otthon meghitt körében ezüst kupával köszöntötték, asszonyok, akik imakönyveiket, néhal, virágos ezüstbe kötötték és hőszerű kendőre téve imádkoztak belőlük... A Káhn-lakásokban adódott a nyomorúságos maramuresi zsidó számára legelőször alkalom arra, hogy érezze, hogy az írás-népe minden kincsét, pompáját az egy ősi Isten dicsőségére szentelte. És hogy az igazi zsidó, még ha olyan nagyur is, mint a Káhnok, — kik közül egyesek komolyan pályáztak a báróságra — nem szörj a ezüstjét hétköznapi dolgokra, hanem vallását becsüli meg a nemes ércel és az ornamentika csodás világába beleviszi egész lelkét...

A könyvek, prémekek és ezüstök között élő Káhnok: a bölcsek és okosak, rabbik és chaszidok családja egy élt a maramuresi zsidók között, mint középkori földesur jobbágjai között. Szentül hittek, hogy ők képezik a világnak azt a pontját, melyen a földtengely megfordul. És az egész szerves világ és ennek egész rendszere és összes teremtményei csakis arravalók, hogy az ő szolgálataukba álljanak és fényüket emeljék. A pole, amelyen a Káhnok állottak, elérhetetlennek tűnt a maramuresi zsidó szemében. A szigoruan zárkózott Káhn-család igyekezett ezt a hitet minél jobban fe'duzzasztani, mert egyetlenegy esetben sem fordult elő, hogy egy Káhn máshonnan házasodott volna, mint előkelő galíciai, vagy orosz-zsidó családból. De leginkább egymásközött házasodtak, mert a jichesz valódiságáról így inkább meg voltak győződve.

A Káhnok valóságos kultuszát üzték nemességükből. A rangok és címek nagy konjunkturájában kinek jutott volna eszébe arra gondolni, hogy a nemesi leszármazás és a kékvér tisztasága nagyon labilis dolog, mivelhogy minden emberfiának tizenöt nemzedékre visszamenőleg nem kevesebb, mint 32768 őse van? A Káhnok sem gondoltak erre. Ők tudták, hogy családjuk a zsidó arisztokrácia legelső családjából, a Tapuchim nemzetiségből való, mely a régi Judea egyik főnemesi családja volt s hogy a család ősei közt vannak római rabszolgák, pápai pénzügyminiszter, bécsi főrabbi, sighet caddik és bácskai fakereskedő. A római Rabbi Náthán és a Toszafot Jom-tov, meg a briszi rabbi maramuresi ivadéka büszkéek és gőgösek voltak, mert a legelőkelőbb maramuresi zsidó nemesi címere századrészt sem volt olyan ragyogó, mint az övék.

A Káhnok tulzott jichesz-kultusza (mint minden rendszer, amely arra épül, hogy vannak kiváltságolt és kevésbé kiváltságolt emberek) megszülte a maga reakcióját. Amilyen mértékben terjeszkedtek a Káhnok,

olyan mértékben nőtt az egyszerű sighet zsidók gyűlölete velük szemben. Tisztelték őket vallásos életmódjuk és tudásuk miatt, rettegtek tőlük, erejükötől és hatalmuktól, — de gyűlölték őket. Ugy gyűlölték őket, ahogyan a szegény ember gyűlöli a gazdagot, ahogy a gyenge gyűlöli az erőset; s azzal az intenzitással, ahogy az ember csakis a fajtájabelit képes gyűlölni.

A Káhnok erre a gyűlöltre állandóan okot szolgáltatottak. Minden alkalommal éreztették, hogy a maramuresi zsidókat nem is veszik emberszámba, hogy nekik jár a pénz és a rang, hogy őket illetik meg a tisztségek és a véleménymondás joga; az egyszerű, közönséges maramuresi zsidó halandó ne is követeljen ilyesmit a maga számára.

Milyen viszonyban állott a Káhn-család Reb Zálmen Lájbjal? Bizony, ez a viszony látszat szerint sem volt a legbarátságosabb. A Káhnok megválasztották ugyan rabbinak, de ezt csak kényszerből tették. Kénytelenek voltak idegennek átengedni a rabbiszéket, a legmagasabb zsidó egyházi méltóságot, mert a családnak az a tagja, akit ők erre a posztra jelöltek, nem akarta azt elvállalni. Átengedték neki a rabbiszéket, de nem szívelték. Reb Josef Káhn például élete végéig haragot tartott a rabbiaval. A család többi tagjai is igyekeztek a rabbit háttérbe szorítani, mint olyan jövevényt, akivel szemben az ember óvatossá szokott lenni és vigyáz, nehogy a fejére nőjön.

Reb Zálmen Lájb sighet szerepe ezért viseli magán Bál Sém szerepének rokonvonásait. Akárcsak nagy elődje működése elején, úgy Reb Zálmen Lájb is, amikor sighetre jött, kétfajta zsidóságot talált: az egyik oldalon az egyszerű emberek nagy táborát, másszóval a népet, a másik oldalon a tanult emberek előkelő, gőgös kasztját. Az egyszerű emberek és tanultak között itt is áthidalhatatlan szakadék tátongott. Reb Zálmen Lájb a néphez fordult. Magához édesgette az egyszerű iparosokat és kiskereskedőket, akik azelőtt nem merték a fejüket felemelni, akiknek nem volt azelőtt szavuk és véleményük. Az egyszerű emberek, akiket a Káhnok semmibe sem vettek és szerintük még arra sem voltak méltóak, hogy csizmájukat letöröljék, mert hiszen nem tartoztak a nagy jichesz-családhoz, — ezek az egyszerű emberek Reb Zálmen Lájb köré csoportosultak. A becsületes zsidó kisemberek szívesen látott barátok lettek a rabbi házában. A rabbi az ő nyelvükön beszélt velük és az ő házában emberi méltóságot, önézetet és tekintélyt kaptak. Néhány rövid esztendő leforgása alatt nagy változások állottak be a sighet zsidó közéletbe: Vigder szabó Reb Vigder lett, Burech bádogos Reb Burech, Lájb rézöntő: Reb Lájb. A rabbi megszervezte ezeket az embereket, beültette őket a hitközségi előjáróságba, gondoskodott arról, hogy gyermekeiket taníttassák és hogy egyáltalán egész életvitelüket a „bábitáskaj“ dominálja. Ezek az emberek lettek Sigheten a Teitelbaum-dinasztia legtántorithatatlanság hívei.

A Káhnok látták Reb Zálmen Lájb egyre növekedő népszerűségét és izmosodó táborát, de nem szólhattak semmit. Reb Zálmen Lájb nem adott okot nyílt konfliktusra. Eltűrtte a Káhnok csipkelődéseit, a kihívásokra szép szóval és alázkodással felelt. Kerülte a harcot. A Káhnok kénytelenek voltak várni, míg megfelelő alkalom adódik a nagy leszámolásra...

Ez volt tehát a helyzet, amikor Reb Zálmen Lájb meghalt.

Mind ennek elmondása azért volt szükséges, mert ebből tűnik ki: hogyan pattant ki a sighet háboru és melyek voltak azok a hatóerők, amelyek lehetővé tették, hogy a sighet háboru világbotrányra dagadjon.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

Aznap, amikor Reb Zálmen Lájbot temették, kimondták, hogy „a sighet orthodox zsidók az Öfelsége 1871. évi október hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával szentesített orthodox országos szervezeti szabályzat alapján, mint „autonom orthodox hitközség“ megalakulnak“. Ugyanazon a napon megszavazták az új alapszabályokat és kinevezték egy hattagu bizottságot, hogy a megalakulást formailag is keresztülvigye. Az új alapszabályokat miniszteri jóváhagyás végett felküldték a pesti központi irodához.

Huszonnégy órával később tiltakozás ment a minisztériumba, melyben „a sighet zsidó közönség színeje felzudul“ amiatt, hogy néhány felelőtlen egynévű alapszabályokat akar rákényszeríteni a sighet zsidó közönségre“. A továbbiak során felemlítették, hogy jó másfél esztendővel előbb, 1882 tavaszán közgyűlés által már elfogadtattak alapszabályokat és azokat rögtön felküldték a minisztériumba. Kérték a miniszter öxellen-csáját, hogy kegyeskedjék approbálni az ott elfekvő alapszabályokat és tekintse semmisnek az utóbbi „cirkuszi játékokat“.

A Teitelbaumok és a Káhnok között kitört a háboru. A két család kiállott a fórumra és nyíltzini harcot kezdett. Kirobbant a „nagy sighet máchlaikje“, amely Kőrösmezőtől Fiuméig és Fügárástól Pozsonyig mozgósította a zsidóságot s amelynek kihatása talán egy egész évszázadra szabta meg ennek a zsidóságnak a vallási fejlődés útját.

(Folytatjuk.)

HIR

— A Zsidó Párt jogvédő f. évi július hó 22-én dr. inspekción.

— Amerika földrengés-pól jelentik: Az amerikai mostanában egy Reuben G. berről, aki kitűnően járt tudományokban, természet-kus és orvos egy szemékek óta csilgásgazati tanul és azt a teóriát hirdeti, h időnkint annyira ki van tézőerejének, hogy gyöngébb ped. Ezek a geofizikai jeokai a földrengéseknek. E káindulva, kategóriákat állítból meg lehet állapítani a závetőleges idejét és helyéjósolta az északindiai Quett utóbbi japán földrengést. jelezte a krakataui vulkán rikai tudós a közel jövőre rákat jósol. A Vörös tenger földrengés fogja megrázni, nyugati partjain lesznek a rengések.

MA NAGY
MARADÉKV
SELYMEK
GALLIA
CLUJ, STR. GEN. NEG.
RENNER-PALO

— Meteor-csoda Szináj térszából jelentik: A Szináj vátagban, az oázisokon és a kott területeken a napokban teort figyelték meg, mely gosságban vonult el az égb színjátéka egészen csodálatos fehér színek váltakoztak, mag gúl kísérteties zöld színen l. Amikor eltűnt, hatalmas thaghullás jelentkezett az ége Jeruzsálemig. A babonás aralelem fogta el és sokan falv sziklái közé menekültek. Az világ nagy természeti katasztr. A városokban élő arabok m kúiték, ahol éjjel-nappal im Allah hártása el róluk a vesz

— Székelyi zavarok, vast fadság, félelemrész, bódults talános rosszullet esetén a ható természetes „Ferenc J a gyomor és a bélszatorna tá kúrti, a bélmirigyek műkö vérkeringést előmozdítja s t nyebbülést szerez. Gyomor- ták a Ferenc József vizet egy kőknél és gyermekeknél tel alkalmazzák.

— Dorohóban meggyilkolt reskedők. Dorohóból jelent Mare uccán lévő házában a látták Jancu Leibovici aggas névű hetven éves feleségét. L kereskedő volt évekkel ezelő gyont gyűjtött. Házát kiraboló Néhány gyanus egyént őrizet őrség.

— Felhívás. A tárgumureselmi iskolában 1910—1920-ig kékek Targu-Muresen f. év és 15-én vendiák találkoztó kérésük mindazokat, akik ez készüvni kívánnak, hogy augusztus 20-áig Auspitz S. Mures, közöljék.

— Pinkadiktatúrak — című növő szenzációs cikket irt az megjelent új számában. Gy apjának e száma tele van a nek egész sorozatával. Így E maresti nyilatkozatai a magya közeledésről. Nyílt levél Bán hoz a magyar színház leromá sziszó, mint vezérállat. Mit lá látott Nadas Sándor Oradeán Belától. Felmentették a teleg Marmorstein Adolf új levele. utje Brasovban. Fair sports revü és még számos érdekes tény. Kérjen mutatóvászám kiadóhivatalától (Cluj, Str. Oc

HIREK

— A Zsidó Párt jogvédő irodájában hétfőn, 1. évi július hó 22-én dr. Spitzer József tart inspekción.

— Amerika földrengés-profétája, Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok sokat írnak mostanában egy Reuben Greenspan nevű emberről, aki kitűnően járatos a tengerészeti tudományokban, természettudós, matematikus és orvos egy személyben. Greenspan évek óta csilagászati tanulmányokat folytat és azt a teóriát hirdeti, hogy a föld kérgéjénél annyiira ki van téve a kozmosz vonzóerejének, hogy gyöngébb pontjain megreped. Ezek a geofizikai jelenségek követlen okai a földrengéseknek. Ebből a föltevésből kiindulva, kategóriákat állított föl, amelyekből meg lehet állapítani a földrengések hozzátartozó idejét és helyét. Greenspan bejósolta az északindiai Quetta, valamint a legutóbbi japán földrengést. Ugyancsak előre jelezte a krakataui vulkán kitörését. Az amerikai tudós a közel jövőre is nagy katasztrófákat jósol. A Vörös tenger környékét nagy földrengés fogja megrázni, majd Délamerika nyugati partjain lesznek aktasztrófális földrengések.

MA NAGY MARADÉKVÁSÁR

SELYMEKBE

GALLIA-nál

CLUJ, STR. GEN. NECULCEA 2.
RENNER-PALOTA

— Meteor-csoda Szináj félszigetén, Jeruzsálemből jelentik: A Szináj félszigeten, a sivatagban, az oázisokon és a szomszédos lakott területeken a napokban hatalmas meteoritot figyeltek meg, mely káprázatos világosságban vonult el az égbolton. A meteor szinájféltéka egészen csodálatos volt. Először fehér színek váltakoztak, majd a piros és végül kiserített zöld színben látták a meteort. Amikor eltűnt, hatalmas tűzijátékszerű csillogás jelentkezett az égen, ami ellátott Jeruzsálemben. A babonás arab népet páni félelem fogta el és sokan falvakból a hegyek szikláira közé menekültek. Azt hiszik, hogy a világ nagy természeti katasztrófája előtt áll. A városokban élő arabok mecseteikbe menekültek, ahol éjjel-nappal imádkoznak, hogy Allah hártsa el róluk a veszedelmet.

— Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadás, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűviz a gyomor és a bélsavatartalmát gyorsan kiüriti, a bélmirigyek működését élénkíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Gyomor- és bélspecialisták a Ferenc József vizet úgy férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák.

— Dorohoiban meggyilkoltak egy zsidó kereskedőt. Dorohoiból jelentik: A Stefan cel Mare utcán lévő házban meggyilkolták a táltár Jancu Leibovici aggastyánt és Malke evit hetven éves feleségét. Leibovici gabonakereskedő volt évekkal ezelőtt és nagy vagyont gyűjtött. Házát kirabolták a gyilkosok. Néhány gyanús egyént őrizetbe vett a rendőrség.

— Felhívás. A tárgyumeresi felső kereskedelmi iskolában 1910—1920-ig végzett növendékek Targu-Muresen f. évi szeptember 14. és 15-én vendiák találkozót rendeznek. Felkérjük mindazokat, akik ezen a találkozón résztvenni kívánnak, hogy azt legkésőbb augusztus 20-ig Auspitz Sándorral, Targu-Mures, közöljék.

— Pinkadiktatúrák — címmel Silbermann Jenő szenzációs cikket írt az Uj Erdély most megjelent új számában. Győri Illés István lapjának e száma tele van a szenzációs cikkek egész sorozatával. Így Budapest és Bucaresti nyilatkozatai a magyar-román kulturális közlekedésről. Nyílt levél Bánffy Miklós grófnak a magyar színház leromlása ügyében. A disznó, mint vezérállat. Mit látott és mit nem látott Nádas Sándor Oradeán. Bucsú Tompa Bélától. Felmentették a telegdi gangsztereket. Marmorstein Adolf új levele. Hitlerék debütálása Brasovban. Fair sportszellemet! Divatrevü és még számos érdekes cikk és közlemény. Kérjen mutatványszámot az Uj Erdély kiadóhivatalától (Cluj, Str. Octavian Goga 13.)

Az epidermisznek azon részei, amelyek a nap sugarainak és a levegőnek ki vannak téve, különös anyagokat igényelnek ápolásukra. Ezen anyagokat EUKUTOL nyújtja.

A bőr szépsége, bársonyossága a dermának, az epidermisz alatti résznek, a frissességétől, erejétől függ. A természetes zsíradékra, amely a bőr pórusai kiválasztanak, a dermának szüksége van, hogy megtartsa szilárdságát. De a nap sugarai és a levegő hatása alatt ez a zsíradék megszárad, elégtelen lesz és akkor a derma, táplálék hiányában, elveszíti szilárdságát, ami viszont a bőr ráncosságát okozza. EUKUTOL olyan bőrkrem, amelynek tudományos elvek szerint összeváltogatott organikus alkáliszései sikeresen pótolják a természetes zsíradékot, amelyre a dermának ereje fentartására szüksége van.

Használjon **EUKUTOL** BORKRÉMET az epidermisz legjobb erősítő szere.

— Súlyos autóbaleset Brasov és Fágáras között. Fágárasról jelentik: Tegnap este Chirila Josif mérnök Brasovból visszatérőben, autójával egy szekeret akart kikerülni. Hirtelen fékezett és az autó felborult. Az autóban ülő Aurel Chirila állatorvos meghalt, Vasile Chirila és sógornője súlyosan megsérültek.

— Nagymennyiségű ékszer és selymet csempészték az országba a postai vámhivataltól. Bucurestiből jelentik: A lapok értesülése szerint az utóbbi időben a postai vámhivatalnál számos csomagot tulajdonítottak el. A bevezetett vizsgálat megállapította, hogy egy bizonyos Iancu Lupu nevű egyén hamis okmányok alapján és különböző ánevek alatt, a fővárosi bankoknak címzett csomagokat vett fel. Megállapítást nyert, hogy ily módon nagymennyiségű ékszer és selymet csempészték az országba, „mint a érték nélküli” felirással ellátott csomagokban. A lapok szerint több tisztviselő is kompromittálva van az ügyben.

— Ujra munkában az amerikai Ku-Klux-Klan. Newyorkból jelentik: Fort Lauderdale-ban egy négert, akit azzal vádoltak, hogy törrel támadt egy fehér nőre, egy álarcos csoport meglincselt. Azt hiszik, hogy az álarcosok a hírhedt Ku-Klux-Klan tagjai, akik behatoltak a rendőrség épületébe és a sheriff ellenkezése dacára magukkal hurcolták a négert és felakasztották, mialatt testét golyókkal szitává lötték.

SZINKÖR MOZGÓ-ban
Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné:
CSIBI! Gaál Franciskával
Előtte: Uj Micky Mauss és Silly Simphonie.
Minden jegy 7 lej.

— Konverálják a spanyol állami járadék-papírokat. Madridból jelentik: Az állami járadék-papírok konverziója, amit a spanyol kormány életbe léptetett, 10 milliárd pezétára fog vonatkozni és évente 140 millió megtakarítást fog jelenteni a kormánynak.

— Ismét véres összetűzés volt az indiai muzulmánok és a rendőrség között. Lahoréból jelentik: Mintegy 300 muzulmán letartóztatottak, akik a rendőrség tiltó intézkedése dacára tüntetni akartak az uccákon. A muzulmánok megszállták tegnap este az uccákat, ahol a menetek kellett volna elvonulnia és ma hajnalban kövekkel megtámadták a rendőröket, akik kénytelenek voltak visszavonulni. Segélycsapatok vonultak ki, amelyek több lövést adtak le a tömegbe, amit sikerült végül is szétoszlatni. Hir szerint csak ketten haltak meg és néhányan sérültek meg. A tér és környéke felett, ahol az összeütközés történt, repülők cirkálnak.

— Autóbaleset érte a spanyol ellenzék egyik legkiválóbb vezetőjét. Barcelonából jelentik: Ochoa tábornokot, az ellenzék egyik legkiválóbb vezetőjét, autóbaleset érte. Sebesülése kevésbé súlyos, mint eleinte hitték. A tábornok megcáfolta azt a hírt, hogy a baleset felett, mely szerint őt letartóztatták volna. felett, mely szerint őt letartóztatták volna.

— Román képviselők az interparlamentáris konferencián. Bucurestiből jelentik: Leonte Moldoveanu, több képviselő és szenátor kíséretében kedd este Brüsszelbe utazik, hogy résztvegyen az interparlamentáris konferencia tanácskozásain.

Izr. Leányinternátus Arad
Josif Vulcan 4. Felvesz egy nyilvános iskolába járó, mint bel- és külföldi magántanulókat mérsékelt díjazásért. Állandó tanári felügyelet, korrepetálás és bőséges jó ellátás. Prospektussal szolgál az igazgatóság.

— Ferdinánd király halálának évfordulója. Bucurestiből jelentik: Ferdinánd király halálának nyolcadik évfordulója alkalmából, tegnap délelőtt a sinaiai kolostorban Tedeumot tartottak, amelyen Erzsébet királyné, Mária királyné, az uralkodó, Mihály nagyváida és Miklós herceg vettek részt. A Vitéz Mihály rend lovagjai tegnap Curtea de Argesbe mentek, ahol ma éjjel diszórseget állítottak Ferdinánd király sírjánál. Ma Curtea de Argesben tartanak istentiszteletet, amelyet Nichita püspök fog tartani és amelyen a polgári és katonai hatóságok is részt vesznek.

— Orvosi hír. Dr. Ligeti Sándorné szemorvos szabadságáról hazaérkezett. Rendel Calea Victoriei 53, I. em.

— E hó végén kezdődik a japán flotta nagygyakorlata. Londonból jelentik: Tokiói jelentés szerint a japán tengerészeti minisztérium hivatalos közlést tett közzé, mely szerint az idei nagy flottagyakorlatokat július végétől októberig terjedő időben tartják a tengerészeti vezérkar főnökének irányítása mellett.

— Az angol kormány kritikája Lloyd George újjáépítési terve felett. Londonból jelentik: Az angol kormány kommunikét tett közzé Lloyd George előterjesztett újjáépítési tervezetét ügyében. Kormányrészlő bizottsága tegnap törvényjavaslatot tett magáévá, amely bevezeti az Egyesült Államokba az engedélyek rendszerét a fegyverbehozatalnál és kivételénél.

— Amerikában ezután engedélyhez kötik a fegyverbehozatalt és kivittet. Washingtonból jelentik: A kamara külpolitikai bizottsága tegnap törvényjavaslatot tett magáévá, amely bevezeti az Egyesült Államokba az engedélyek rendszerét a fegyverbehozatalnál és kivételénél.

A Zsidó Párt jogvédő irodája

A Zsidó Párt állandó jogvédő irodája, minden szegény, ügyvédi honorárium fizetésére képtelen és jogaiban megsértett párttagot szükség esetén gyors és kellő, ingyenes jogi védelemben részesít. A jogvédő iroda gondoskodik arról, hogy naponta 1 és 2 óra között str. Saguna 7 sz. alatti irodájában felkészült jogász meghallgassa a népisége miatt üldözöttet és gondoskodik a sérelem lehetőleg azonnali orvoslásáról. Munkaköre kiterjed minden néven nevezendő jogi munkára, tehát nemcsak a peres esetekre, hanem perenkívüli, — és különösen közigazgatási ügyekre (adó, illeték, állampolgárság) és általában minden olyan esetre, amikor zsidó közérdek, vagy a zsidó jogos magánérdek bárki részéről (hatóság, egyén) sérelmet szenvedett. Ugyancsak segítségére van a vagon-talanok egzisztenciális pereiben is. Felhívjuk párttagjaink szives figyelmét erre a sok év óta igen eredményes munkát kifejtett intézményünkre, melyet a jövőben még hatékonyabban óhajtunk tagjaink érdekei védelmére sorompóba állítani.

— Csalás miatt letartóztatták az osztrák pedagógusok egyesületének elnökét. Bécsből jelentik: A pedagógusok egyesületének elnökét, a 34 éves Deusch Margitot és az egyesület egyik tisztviselőjét, Rosa Konetsny csalás miatt a rendőrség letartóztatta. Az őrizetbe vettek éveken át jótékony célra gyűjtéseket rendeztek s az összegeket saját céljakra fordították.

— Halálra ítélték egy osztrák szociáldemokratát. Bécsből jelentik: Riedben a bíróság Otto Wiesel szociáldemokratát a robbanóanyag rejtgetés ellen hozott törvény rendelkezéseinek megsértése miatt kötéhalálra ítélték.

— Mérges anyagra találtak Hanau asszony holttestének felboncolásakor. Párizsból jelentik: Hanau asszony holttestének felboncolása alkalmával tüdejében mérges anyag nyomaira találtak. A nyomozás megindult annak kiderítésére, ki szerzett Hanau asszonynak mérget, amely halálát okozta.

BIZTOS GYÓGYULAST talál az erdélyi Pöstyénben. Reuma, csusz, köszvény ellen az ujjonnan átalakított Bizusa fürdőben. Dej-Baiamare között. Elsőrendű napi penzió 90-től 110 lejig. Szigoruan ort. kóser vendéglő. Állandó napi térzene. Szobák megrendelhetők: Fürdőigazgatóság BIZUSA p.u. Neandamare.

— A Független Ujság legfrissebb számában Hegedűs Nándor ír a Krenner-Senior vitával kapcsolatosan feltűnésteltető vezércikket két ország közlekedéséről. Ligeti Ernő népszerű politikai hetilapjából kiemeljük a következő közleményeket: Japán beavatkozása az abessziniai-olasz konfliktusba, André Maurois: A meghaladás művészete, Sándor Kálmán: novella. A hét tudományos riportja: új elemek felfedezése, Kalotai Gábor: A Belső-ság hétről-hétre, Ligeti Ernő: A budapesti vendég, Vasilescu és Nacht panamájának háttere, Marinetti regényes élete, az új Roman Roland, Dénes Béla: Esztergom, a koronázó város. Kül- és belpolitikai jegyzetek, Fürdőrovat, Színház, irodalmi rovat. A Független Ujság heti beszámolója a romániai fürdőéletéről. Egyes szám ára 5 lej, kapható mindenütt. Kiadóhivatal és szerkesztőség: Str. Iuliu Mania 43. Kérjen mutatványszámot.

— György angol király flottaparancsa. Londonból jelentik: György király a flotta-szemle és gyakorlatokkal kapcsolatban flotta-parancsot adott ki, amelyben teljes megelégedésének a kifejezést. A szemle és a gyakorlatok az uralkodói jubileum leglelkesebb emlékei sorába fognak tartozni. A király két boldog napot töltött a flottánál fia társaságában. Az uralkodó köszönetet mond a tiszteknek és legénységnek.

Használja ki az alkalmat!
Szezon utáni olcsó árakon vásárolhat festményeket és képeket!

Képeret már 10 lejtől
Festmény bekerlelve
60 lejtől

„PAX”
Cluj, Calea Victoriei 6.

Julius 24. Tamusz 23.

HERZL-BIALIK
emlékünnepevény
az Unitárius Gimnáziumban

UJ KELET Legújabb hírek

Miért részesül Calatorescu kivételes bánásmódban? —

kérdi a bucaresti sajtó

Az ezredesi megfosztották a kvestura vezetésétől

Bucuresti, július 20. A huszonötmillió devizacsalás ügyében a vizsgálóbíró ma délelőtt ismét szembesítette Vasilescut és Calatorescu ezredesi rendőrkvestort. A szélhámos hangsúlyozottan kijelentette, hogy a belgától kapott pénzt megosztotta Calatorescunak, akinek összesen négy millió lejt adott és pedig először másfél milliót, aztán két és félmilliót, Vasilescu határozottan állta a szembesítést, nem került ellentmondásba magával egyetlen egyszer sem és részleteket mondott el arról, hogyan és mikor adta át a kvestornak a pénzt. Sőt: Vasilescu kérte Calatorescut, hogy ne titkolja tovább az igazságot, mert teljesen felesleges tagadni. *Jobb ha beismeri, hogy benne volt az ügyben s megkapja a neki járó pénzt.* A szélhámos atyai hangon oktatta ki a kvestort, hogy nyugodtan beismerheti a pénz átvételét, mert ennek amennyire lehet bünyügyi következménye, hiszen a törvények által megengedett kereskedelmi ügyletről van szó, mindkettő végeredményben elvégzett munkájukért, megérdemelten kapták a pénzt.

Calatorescu ezzel szemben kitartott tagadó álláspontja mellett és kijelentette, hogy nem kapott pénzt Vasilescutól. A szembesítést kiterjesztették ezután más ügyekre is, amelyekben mindketten résztvettek. Így mindenképp is az S. K. F. svéd társaság ügyében megírjuk, hogy a svéd vállalat 12 millió lejnyi követelésének Svédországba való transzferálásáért három és félmilliót fizetett ki Vasilescunak. A szélhámos szabályszerű átutalási engedélyt mutatott fel a Banca Nationalától, csak éppen az átutalás maradt el hónapok óta „devizahiány” következtében. *A svéd vállalat a belgákhoz hasonlóan azt állítja feljelentésében, hogy Vasilescunak csak azután adta át a pénzt, miután Calatorescu kvestor biztosította őt, hogy Vasilescunál az ügy teljesen megbízható kezében van.* Hasonló vádat tartalmaz az Erichson cég feljelentése is, amelyet tegnap kiegészített egy francia kaucuk vállalat feljelentése. Az újabb feljelentések ügyében a vizsgálóbíró és az ügyész az elmúlt éjjel a központi szigorancán hogszasan tanácskoztak egymással. Ezekben az ügyekben egyelőre csak diszkrét vizsgálat folyik, mert hivatalos vizsgálatot csak formális feljelentés alapján lehet indítani.

Tegnap egyébként sorozatos szembesítésekkel feltelt a nap. Ismét szembesítették Calatorescu ezredesi Roger de Staerke belga kiküldöttel. A kvestor eleinte mindent tagadással vett, később azonban a felháborodott belga gyáros világos és határozott állításai-val szemben kénytelen volt deferálni.

elismerte, hogy több ízben találkozott, elismerte, hogy fogadta irodájában Vasilescut és a belgát, akiknek beszélgetéseit tolmácsolta, de kijelentette, hogy erkölcsi zsróját teljesen akaratlanul adhatta ehhez az ügyhöz, nem tudta, hogy egy nem tisztá vállalkozásba keveredik bele, hiszen Vasilescu komoly, becsületos és jó összekötőtekekkel rendelkező embernek ismerte.

Hozzátette még, hogy egyébként is teljesen önzetlenül járt el ebben az ügyben, mert valótlán az, mintha ő egy banit is kapott volna Vasilescutól vagy Nachttól.

De Staerke kijelentette, hogy nem látta személyesen, mintha valamelyik szélhámos pénzt adott volna Calatorescunak. Megvan azonban győződve arról, hogy az első tízmillióból Calatorescunak részesednie kellett. Aból következett ez, hogy Calatorescu egy ízben megkérdezte tőle, hogy mennyit fizetett már ki Vasilescunak.

Staerke azt válaszolta, hogy tízmilliót, mire

Calatorescu arca dühös meglepetést áruolt el. Kijelentette, hogy Nacht megadta, hogy csak hétmilliót kapott a belgától.

Sőt Calatorescu sietett kijelenteni, hogy a többi pénzt ki fogja venni Nachtból, mire Staerke azt válaszolta, hogy ez az ügy őt nem érdekli, mert a jutalék felosztásának módjához semmi köze sincs. Calatorescu tanácsolta Staerkenek, hogy szakítson meg minden összeköttetést Nachttal és az ügy további részében egyedül Vasilescuval tárgyaljon.

De Staerke konkrét állításaira Calatorescu továbbra is tagadással válaszolt. A kvestort ma megfosztották a Sárga kerület vezetésétől és a központi rendőrprefektúrához osztották be szolgálataira. Ez a kezdeti szankció nem elégítette ki a bucaresti sajtó, különösképpen nem a Zarile, amely mai számában a következőket írja:

„Csodálkozásunknak adunk kifejezést az különös bánásmóddal szemben, amelyet a 25 millió deviza-szélhámoságba az első pillanattól kezdve belekevert Calatorescu kvestorral szemben nyilvánítanak. Velünk együtt

az egész közvélemény kéri, vajjon mi akasztja meg a dolgok természetes menetét és miért nem részesülnek egyenlő szankciókban az összes bebizonyosodott bűnösök? Vasilescu tegnap megadta, hogy Calatorescu négy millió lejt inkasszálta a belgákkal szemben tanusított „kezességéért”. Ennek ellenére

Calatorescu továbbra is kivételes bánásmódban részesült.

Staerkével való szembesítése annyira meglehető a kvestor helyzetét, hogy csak különleges megfontolások biztosíthatják számára ezt a bánásmódot. Staerke szemébe vágta a kvestornak, hogy csak az ő zsrójára járultak hozzá a belga gyárak vezetői az első tízmillió teljes részlet lefizetéséhez. A Calatorescu hivatalos asszisztenciája nélkül az egész ügyből semmi sem lett volna. Egy ilyen kategorikus kijelentéssel szemben bizonyára az ország bármely polgára azonnal érezte volna a törvény szigorát. Calatorescu nem érezte és nem érzi. Miért és vajjon meddig? Erre vagyunk kíváncsiak és erre leszünk kíváncsiak szüntelenül.

Tűzvész pusztított el egy sálajmegyei nagyközséget

Nyolcvan ház odaégett. Három gyerek lelte halálát a lángok között

Simleul, július 20. (Az Uj Kelet tud.) Pénteken a Tasnad és Simleul Silvaniei között fekvő Ceghea községben borzalmas tűzvész pusztított. Néhány óra leforgása alatt a község nyolcvan háza és a hozzá tartozó gazdasági épületek lettek martaléka a lángoknak.

A tüzet, amely a kora délutáni órákban keletkezett, nem lehetett lokalizálni, mert a községben nem volt tűzoltó felszerelés és csak az uradalom két kézfeszkendője vehették igénybe, amivel egyes házak tetőjét locsolhatták meg. A lakosság, amely a tűz keletkezésékor kint volt a mezőn, kétségbeesetten futott a tűz színelyére és tehetetlenül nézte az elemek pusztítását. Az összes kutakból kiszivattyúzták a később odaérkezett környékbeli tűzoltók a vizet, de már segíteni nem lehetett. A Zalauból odaérkezett katonai csapatok és

tűzoltók már csak arra szorítottak, hogy a község egy részét szigeteljék el a lángoktól. De ez nem sikerülhetett és pedig a nagy szél miatt. A tűz a késő éjjeli órákban még mindig égett. A kár az eddigi becslések szerint meghaladja a tízmillió lejt.

A tűz keletkezésének okáról a jelentések szerint biztosan nem lehet tudni. Alighanem Suciú Ioan gyermek okozta a tüzet azzal, hogy a szénapadláson gyufával játszott. A szerencsétlen három gyermek odaégett.

Ugyancsak nagyarányú tűz pusztított csütörtökön Saucá sálajmegyei községben, ahol a község egész gabonkészlete hamvadt el a mezőn. Az elégett gabona nem volt biztosítva, úgy, hogy a község lakói a legnagyobb nyomornak néznek elébe.

London nem járul hozzá Olaszország politikai befolyásához Abessziniában

(Első oldali cikkünk folytatása)

vennének részt. A többi angol lapok korainak jelzik azt a híradást, hogy Sir Eric Drummond római angol nagykövet kormányának képviselőjében azt ajánlta volna Mussolininak, hogy Olaszország a Népszövetség előtt ismertesse részletesen Abessziniában elleni konkrétné panaszait.

A Reuter távirati iroda értesülései szerint Abessziniában arra készül, hogy felpanaszolja a Népszövetség előtt Olaszország háborus készenlőseit s azt, hogy nagyhatalmi állásánál fogva sikerült elérnie több állam kormányainál, hogy betiltsák az Abessziniába irányuló hadianyag- és fegyverkivitelét. Ez a megkülönböztetés, amely Abessziniát hátrányos helyzetbe hozza, semmiképpen sem indokolt. Abessziniában a hágal állandó nemzetközi bíróság előtt is orvoslást kíván szerezni az utóbbi sérelmére.

Párizsi jelentés szerint Mussolini meg

van győződve arról, hogy az első jelentős győzelem után az abesszin császár hamarosan behódol Olaszországnak, mert Mussolini megengedte, hogy visszavált a trónra a tényleges trónörökös, akit — mint ismeretes — Haile Szelaszie négyus börtönben tart fogva.

Tegnap egyébként az angol alsóház ülésén bejelentették, hogy július 6-ig 75 ezer olasz katonát és 29 ezer munkást szállítottak át hajókon a Szuézi csatornán. A Paris Soir közlése szerint olasz bizottság jelent meg a görögországi Pyreusban abból a célból, hogy személy- és teherszállító hajókat vásároljon.

Londoni jelentés szerint angol körök — a római és londoni kormányok közti újabb eszmecserevel kapcsolatban — leszögezik, hogy Anglia nem járulhat hozzá ahhoz, hogy Olaszország politikai befolyást gyakoroljon Abessziniában felett, csupán ahhoz adhatja hoz-

Nem pipereszer, hanem gyógyszer az EGGER PETROL
Meggyógyítja a hájkorvázást és hajhullást

zájárulását, hogy Olaszország egy bizonyos zónában gazdasági befolyást gyakoroljon Abessziniára. Ennek az álláspontnak megvitatása tenné szükségessé egy angol-francia-olasz konferencia megtartását, az 1906-i egyezmény szellemében, ami által meg lehetne kísérelni az olasz-abesszin konfliktus megoldását.

Genfi jelentés szerint az a tizenhárom bizottság, amelyet a népszövetségi tanács ama gazdasági és pénzügyi intézkedések tanulmányozása végett küldött ki, amelyeket a békét veszélyeztető és nemzetközi kötelezettségeit megszegő államok ellen kívánnak fogantatni, július 24-én ül össze Genfben. A tizenhárom bizottság szűkebbkörű albizottsága tegnap jelentést tett közzé, amely szerint javasolja a hadianyag- és műnicsó kivételének eltávolítását, az az megszegő vétkecs állam kivételének bojkottálását, valamint szükség esetén bizonyos pénzügyi intézkedések megtételét.

Ráth Efráim előadása Clujon

Szombaton délután 5 órakor a Sász Chevra templomában Oneg Sabbat keretében Ráth Efráim, a Mizrahi palesztinai delegátusa nagyszabású előadást tartott Palesztina vallásformáló erejéről és a vallásos zsidóság Palesztina iránti kötelezettségeiről.

Másfélórás előadásában szuggesztív erővel vázolta Palesztina vallásos légrőretét és szellemét és rámutatott arra, hogy ma már senki sem vitatkozhatik arról, hogy Palesztinára szükség van-e és Palesztinát kell-e építeni mert Palesztina épül, akár tetszik valakinek akár nem. Egyetlen probléma van, hogy hogyan épüljön az ország. A vallásos zsidóság pedig csak akkor kívánhatja, hogy az országban a vallásos szellem legyen az ur, ha belekapcsolódik az országépítő mozgalmakba és azon belül érvényesíti akaratát.

Holland utasszállító gép katasztrófája

Berlin, július 20. Gfons tartományban Mesocco mellett, ma délután, ismeretlen okok miatt lezuhant egy holland utasszállító gép. Az utasok közül az eddigi hírek szerint tízen szörnyethaltak.

— 14.454 kilométer utat és 33.675 új híd építettek tavaly. Bucurestiből jelentik: A közlekedési minisztérium elkészítette a tavaly elvégzett munkálatok kimutatását, amely szerint 14.454 km utat építettek vagy javítottak ki, 33.675 új hidat emeltek és 233 hidat javítottak ki. Ez évben az utépítési munkálatok még nagyobb mérvű lesz, különösen Beszarabiában. E tartomány utainak kijavítása végett 400 millió lejt utalnak ki, amehoz hozzájárul a természetbeni munkaadás 600 millió értékben. Párizsban ez a programmal, folytatják az új vasutvonalak építését is. Az erdélyi vonalakon kívül Hamangiu—Tulcea és Bumbesti—Livazeni között épülnek vasutvonalak.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 14. Telefon: 9-77.

CENZURAI

faxon portál
piatito la
No. 224715

10 Telefon:
Havonta 11
évre 998, e
oldre: Hav
telévre 12, t
detések díj
KELET" az
óság egyetlen pontt
Okreink utánnomás
ra megjelölésével e

Berlin új re a zsidók oko

Egyre elleni

Berlin, július 22. Né kétséget, hogy a némus berkeiben olyan lett be, mely szívósabb sebbnek látszik az 193 megmészárlásokat megmozdulásoknál. A kiuj tetések, amelyek nyilv elviselhetetlen helyzet lensek elterelésére rendőrfőnököknek hirtetolikus ellenállás egyruyai, — amelyekkel szat újabb retorziókat i olyan jelenségek, amehogy a Harmadik Bir lameszménye a legtelj lott a Németországba valaha, állanak szembe lönböző osztályok és v

Újabb berlini jelenté bi napok antiszemita itek ugyan, de a zsidó még mindig izgató pi nak. Az antiszemita ki latban rendkívül jellem amelyet Berlin új rensche Beobachternek ad főnök ebben a nyilatko sebbet állit, mint azt, hogy a legutóbbi z gásokat maguk a újabb nyugtalanokod lyel visszaéltek a né

A zsidó intelligencia rint egyaránt ellensége és az individualizmus megállapítja a rendőrf tala átvételkor kiadot sek rögtön helyreáll Berlin összes negyedét a legteljesebb rend ur nyugalomban lehetnek, godtak lenni.

Az antiszemita exco latban a külföldi sajtó zik a németországi he Igy svájci politikai taglalják, hová fog metországban ujjáé lüküselenes

valamint a Stalhelme lés, amelyet az angol f országi látogatása éle köreiben a legnagyobb gadják a katolikusell sokat. Lehetségesnek t jégyzéket fog intézni ben a kérdésben, amehpai nuncius fog átny

Bár újabb kormány tessel vagy internálással tolikus lelkészeket, vag cionáriusokat, akik t közben a közrendet v tást tanusítanak: a kat clogja egyre erősbodik a szaggal szemben.

Ennek kétségtelese je nap az összes némmomokban a papok fel vátó Romano" pápa lins 15-iki számában mely a Vatikán állás német hatóságok kate tartásával s

A rendőrség sehol sem a

